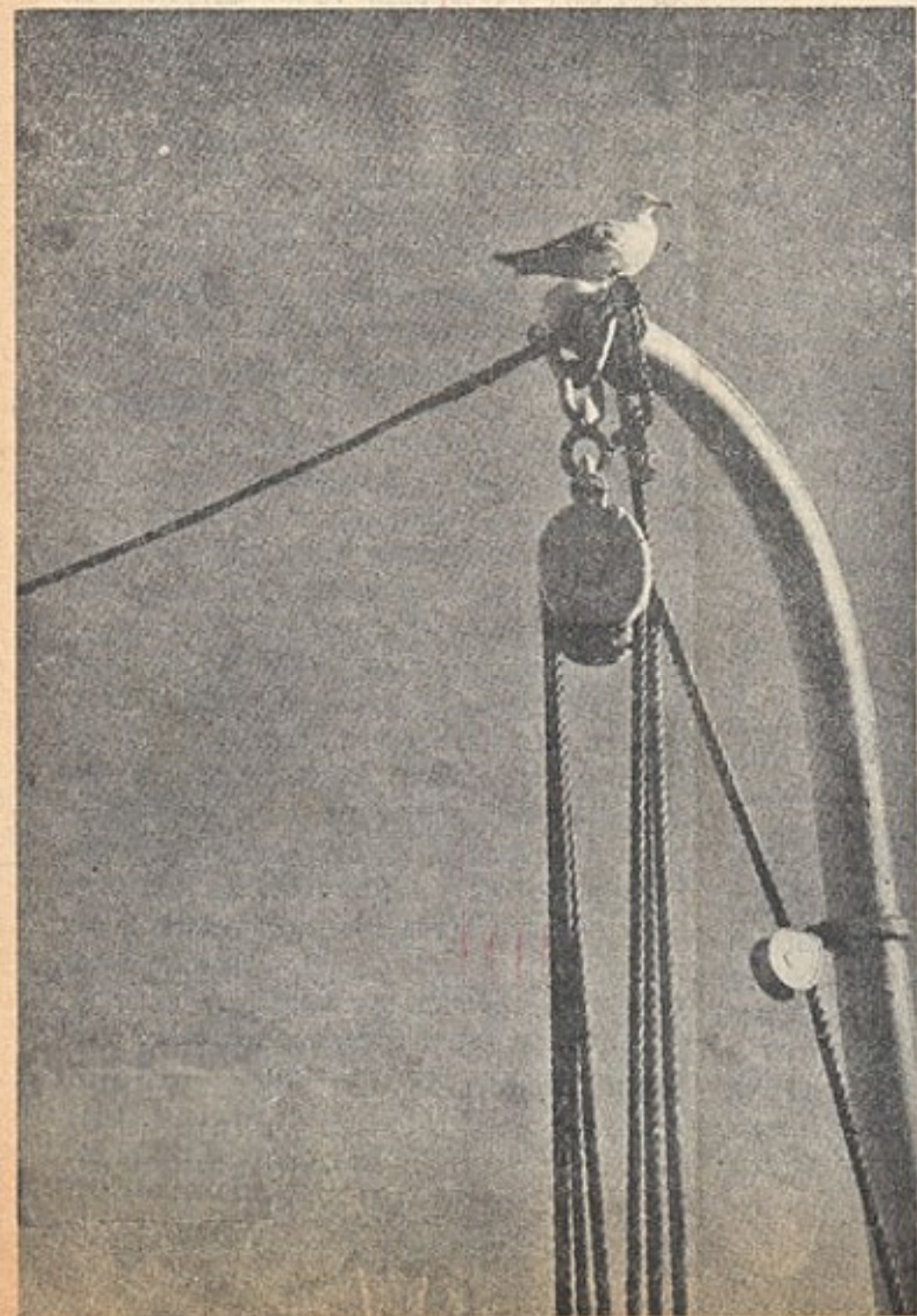

ים

גליונות החבל הימי לישראל

אהת
להדש

חברת ו' - ז' (קד - קה)

שנה תשיעית

ניסן - אייר תשי"ד

מרס - אפריל 1954

כתובת המערכת:

חבל ימי לישראל, ת"א

ת.ד. 1917

טל. 62437

ד. / י. הפיטה מסולפת

עם מסירת הגליון הזה של "ים" לדפוס, נתפרסם ב"הארץ" (5.4) מאמר בכותרת התמימה "החבל הימי לישראל", אשר תכנו מעיד עליו עד מה דרוש חריש רעיוני-הסברתי עמוק — היום אולי יותר מתמיד — להנחלת ערכיה של הימאות העברית בציבור ובנוער.

יש להניח, כי ועידת החי"ל העתידה להתכנס בקרוב, תאמר דברה גם בענין זה — ולא נרחיב כאן הדבור. רק זאת ייאמר: מאז קום המדינה מתנהל ברחבי העם היהודי הויכוח הנוקב על עתידה של הציונות ועל המשכה. ויכוח גורלי זה טרם סוכם. אך דומה, שאין חולקין, כי אין עתיד למדינת ישראל בלא תנועת התנדבות ציונית מקיפה ומתמדת בתפוצות, שהיא הגשר בין העם למולדתו ובה הערובה העיקרית לקיומנו הלאומי. המצב ההיסטורי החדש זרע בבת אחת אור על חולשתה ועל גדולתה כאחת של הציונות בימינו — ועל שליותה שאין לה תמורה וחליפה.

כל האמור בזה חל גם על הימאות העברית הצעירה, אשר לא תיבנה ולא תכה שרשים עמוקים בעם ובנוער, בתפוצות ובמולדת, בלא תנועה צבורית גרחה ופעילה; תנועה הנושאת עיניה לגדולות ואינה גרתעת מקטנות; תנועה היודעת את סוד העשייה הרצופה והאפורה; המקיימת את ערכיה ונכסיה ופליה כבסיס לצמיחה ולכיבושים הבלתי-פוסקים, בימי שפל וגיאות כאחד; המעוררת ומדביקה בלהטה ובנאמנותה במשאת הנפש הגדולה של תחיית הימאות העברית.

אכן, צדק הכותב, כי הגורם העיקרי למשבר ולשפל בתנועה הימית הוא בהקמת מדינת ישראל. אך אין הוא צודק במסקנותיו. שכן, כאז וכתמיד, ויותר מתמיד, יש הכרח כיום, בקשירת עתיד הישוב והעם עם הימים במו"לדת, בכיבוש נוער רב למקצועות הימאות והדיג וכיו"ב. ומי יהיה הנושא לכל אלה? ודאי, לא תסולא עזרתה של המדינה, של מוסדותיה ומנגנונה, אך הם בעצמם לא ירימו את המשא הכבד של השליחות הזאת. שום תקציב ושום צו — לא יחנכו לאהבת הימאות ולדבקות בה אף צעיר יהודי אחד. רק תנועה עממית מתנדבת ומחנכת ונושאת דגלה ברמה — היא שתקדם את חזון תחייתה של הימאות העברית במלוא רחבו ועמקו של המושג הגדול הזה. היש תמורה לחבל הימי לישראל בתחום זה? אם מדינות ימאיות אדירות מקיימות ליגות ימיות פעילות וענפות — מדינת ישראל לא כל שכן.

על אף השפל הקיים, עזה עמונתנו, כי גדולות נועדו לחבל הימי לישראל בתנאים החדשים של העצמאות.

ימאי צי הסוחר פטורים משרות חובה

אחרי מר"מ מומשך נענה משרד הבטחון לבקשת איגוד הימאים בדבר שיחרור ימאי צי הסוחר משירות חובה

בצה"ל, מהמלח הכשיר, (בעל תעודת סמיכות) ומעלה, המשרתים 4 שנים בצי הסוחר, ולחשב את ארבע שנות השירות בצי הסוחר כשתי שנות שירות בצה"ל.

בתום ארבע שנות השירות בצי האזרחי ישובו הימאים ביחידות-מילואים, כן הוסכם לשחרר מחובת השירות בצה"ל את הקצינים, תת-קצינים ובעלי דרגות אחרות מעל לדרגת ימאי כשיר או מסיק, המצויידים בתעודות-סמיכות והמשרתים בצי הסוחר לפחות שנתיים. אלה יהיו משוחררים משירות פעיל בצה"ל, כל עוד משרתים הם בצי הסוחר.

לעומת זאת לא ישוחררו מגיוס לצה"ל בוגרי בתי-ספר מקצועיים וחברי אגודות ספורטיביות וימיות, שירצו לשרת בצי הסוחר תחת לשרת בצבא ההגנה לישראל.

אניות ישראל יפליגו 53 פעם ב-1954

אניות הנוסעים השטות בדגל ישראל יפליגו 53 פעמים במשך 1954 מחופי הארץ, הודיע משרד התחבורה. לישראל יש עתה שלוש אניות נוסעים א/ק, "ארצה", א/ק "נגבה", וא/ק "ירושלים"; שלוש תן שייכות לחברת "צי" והן שטות בשני קווים: הקו הימית-תיכוני והטראנס-אטלנטי. רק א/ק "ירושלים", שהוכנסה לשירות בשנה שעברה, שטה בקו האחרון; היא תפליג במשך השנה חמש פעמים מחיפה לניו-יורק וחזרה. בדרכה תעגון בפיריאוס, במלטה, בצויטה שבמרקו הספרדית מול גיברלטר ובהל"י פנס בקנדה. הנסיעה לניו-יורק נמשכת 17 יום; הקטע הארוך ביותר הוא בין צויטה להליפנס, הנמשך 8½ ימים. אולם תנועת הנוסעים העיקרית באניות ישראליות מתנהלת בקו הימית-תיכוני מחיפה למרסייל. ברוב הנסיעות עוגנות האניות עגינת-ביניים בלימסול, בנפולי או בנינואה, תכנית העגינות נקבעה כבר עתה. בנסיעה ישירה מגיעה האניה מחיפה למרסייל תוך 5½ ימים; עם שתי עגינות-ביניים נמשכת הנסיעה 6½—6 ימים.

בקו הימית-תיכוני תפליג א/ק "ארצה" 22 פעמים וא/ק "נגבה" 20 פעמים. א/ק "ירושלים" תפליג, נוסף על נסיעותיה בקו הטראנס-אטלנטי, 6 פעמים בקו הימית-תיכוני. תכיפות ההפלגות נקבעת לפי העונה. בעוד שבחדשים ינואר—מאי מפליגות רק 3—4 אניות בחודש, תהיינה ביוני 5 מפלגות וביוולי 7. באוגוסט יפליגו רק 5 פעמים ובספטמבר 3—4 פעמים בחודש. ההפלגות בקו הטראנס-אטלנטי מתקיימות בינואר, במרס, ביוני, באוגוסט ובאוקטובר.

א/ק "ירושלים" היא הגדולה בשלושתן: 11015 טונות, והיא מסיעה 768 נוסעים. נפחה של א/ק "נגבה" הוא 5545 טונות ושל א/ק "ארצה" 3212 טונות. "נגבה" קולטת 429 נוסעים ו"ארצה" — 358.

בימאות הישראליות

ד. שן

חיפה - נמל יצוא ההדרים

(לקראת טיכום עונת המשלוח)

טיבו של ענף

ארץ התפוזים היא ארצנו. אולם מי נתן דעתו לעובדה רבת-המשמעות, כי הארץ צורכת 15% מהפרי ואילו השאר, היינו 85%, נשלח כיצוא לארצות-חוץ ומכניס מטבע-חוץ למדינה או משמש כסחורת-חליפין? הענף מבטיח תעסוקה רבה, משייר תומר-גלם לתוצרת-לוואי, שאף היא משמשת בחלקה ליצוא. אכן, פרייההדר הוא מיצרך-יצוא ראשון במעלה במדינתנו ואין פלא, איפוא, שמופנית לו תשומת-לב רבה מצד הגורמים הכלכליים. הפרי הוא יסוד חשוב בפעולות הספנות הישראלית הכובשת והולכת ענפי-עבודה נוספים ומקדמת מדי פעם את חדירתה לשוק. לא רבות הן סחורות-היצוא מארצנו והובלתן באותה אניה בשני הכיוון-נים רנטאבילית יותר, מאשר הפלגתה של אניה ריקה באחד הכיוונים.

התנאים בארץ — תנאי טבע ואדם ונסיון — מסייעים בנדיבות רבה לגידול פרייההדר, תודות לכך יצא שם טוב לפרי הישראלי בארצות רבות, ומיליונים נהנים ממנו.

גם הארגון המעולה עלידי המועצה לשיווק פרי-הדר — יד אחת המטפלת ביבולי כל הפרדסים — מסייע להצלחה. הפיקוח על הטיב, נמצא בידי שירות ביקורת הפרי (ליד משרד החקלאות). הפרי יובר היטוי, הנעשה בפרדס או לעתים בנמל.

מלחמת-העולם השניה ומלחמת השחרור עשו שמות בענף ההדרים. נשארה רק מחצית המטעים שהיתה קודם-לכן במצב המניח את הדלת. אך הממשלה ומוסדותיה שוק-דים על שיקום המטעים — והרבה נעשה להרחבת הענף עלידי נטיעות חדשות בהיקף גדול.

ב'3—1952 הגיע היצוא ל-5,330,000 תיבות. השנה גיע, כנראה, ל-7 מיליוני תיבות. כל הפרי, הראוי ליצוא, נשלח לחוץ-לארץ (ביחוד גברה השנה הדרישה לתפוז הישראלי, לאחר שהפרי בספרד נפגע בכפור).

מבין 300 הפועלים, שעבדו השנה בטעינת פרייהדר בימי העבודה המלאה בנמל חיפה, מחציתם פועלים קבועים בנמל ומחציתם פועלים ארעיים שנתקבלו מלשכת-העבודה. העונה בכללה מתחילה בנובמבר ונמשכת עד סוף מארס (השנה תוארך עד אמצע אפריל).

מספר הפועלים המועסקים ליד אניה אחת, תלוי בגודל האניה. באניה אחת יכולים לעבוד עד ל-8 קבוצות (אם יש בה 8 מחסנים). הטעינה בעונה ה"בווערת" הגיעה בבמר-צע ל-70,000 תיבות בשלוש אניות.

לא אחת נגרמות הפרעות: מחסור בפרי שלא הספיקו לקטפו ולהביאו; מחסור באניות שפיגרו לבוא; תקלות (בפרדסים ובנמל) מחמת מזג-האוויר וכו'. פעמים הנמל-נסתם במכוניות ובקרונוטרקבת עמוסת-פרי, פעמים הוא מתרוקן. עתים יש עיכובים בגלל מיון הפרי, הואיל וכל ארץ יש לה הרגלים ודרישות משלה לגבי סוג הפרי. באניה, המקבלת פרי במשלוח אחד לכמה ארצות, יש טיפול במיון ובהלוקה לפי המחסנים.

טעינת תיבות פרייההדר ידועה כעבודה קשה מאד. על-כן עובדים בה הפועלים החזקים ביותר.

בעבר היתה העבודה נעשית בקבלנות ושיטת-עבודתם זו, תוך מאמץ רב, הניחה לפועל היהודי אפשרות לעמוד בהתחרות עם הפועל הערבי ולהגיע לשכר הוגן. גם כיום אין העבודה בסבלות נעשית בשיטת העבודה היומית הרגיל-לה; הפועלים עובדים לפי מיכסה ומקבלים פרמיה בהתאם לתפוקה (אם-כי שיטת המכסות והפרמיות נהוגה גם בעבר דות אחרות בנמל).

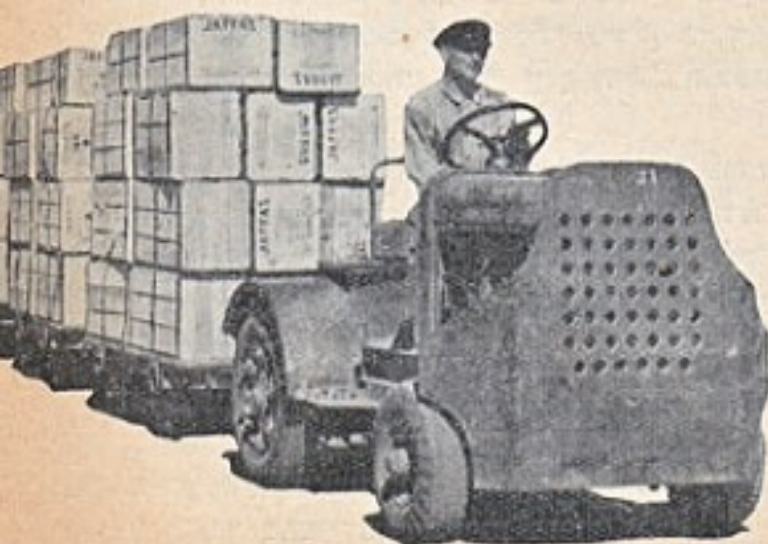
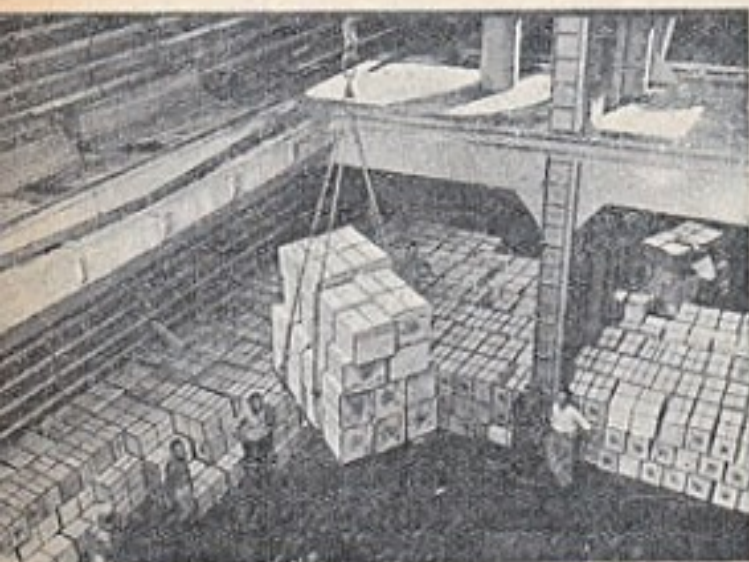
המיכסה השנה בפריקה מכלי-הרכב היא 2,600 תיבות ליום לקבוצה בת 4 פועלים; בטעינה לאניה — 2,500 תיבות לקבוצה בת 13 פועלים. תוספת 50—60% למיכסה (ב-8 שעות עבודה) היא מן הדברים הרגילים. ואולם יש וקבוצה מגיעה ל-2 מיכסות, ואולי אף יותר מזה, ואז מקב-לים הפועלים משכורת כפולה.

אנשי הנמל, הרואים את סבלי פרייההדר בהתאמצו-תם, בקצב העבודה ללא מנוחה ובארוחה חטופה בלבד, יש והם נדים בראשם כאומרים: — לאו כל פועל מסוגל לכך! זכאים הם לשכרם!

חלקן של אניות ישראליות

העונה הראשונה, שבה השתתפו אניות ישראליות בהובלת פרייההדר, היתה שנת 50—1949. כאשר שתי האניות החדשות, "הדר" ו"אתרוג" הובילו 120,000 תיבות פרי (שנועדו לשוויץ, צ'כוסלובאקיה, בלגיה וצרפת).

ההליכי טעינת פרי ההדר בנמל חיפה

מאז גדל והולך חלקן של האניות הישראליות בהובלת פרי-ההדר. בעונת 3-1952 הגיע חלקן למיליון תיבות — כ־20% מכל היצוא. השנה יגיעו, כנראה, האניות הישראליות ל־1.120.000 תיבות, הנשלחות ל־3 מיוונים: לאנגליה, לצפון אירופה, לאודסה.

אנגליה עומדת בראש הארצות הקונות את הדרי ישראל, בארצות אירופה מגיע הפרי הישראלי למן אודסה בדרום ועד לשוודיה ונורבגיה בצפון. באירופה מגיע הפרי גם לארצות שאין להן נמלים, כגון אוסטרליה ושווייץ. מלבד ברית-המועצות מגיע הפרי הישראלי אל ארצות הדמורקראטיה העממית: בולגריה, רומניה, הונגריה, סולין.

כמויות לא־גדולות נשלחו השנה לארגנטינה הרחוקה (שאניותיה מביאות לכאן בשר קפוא), לניגריה וגם לגרמניה המערבית. משלוח־נסיון יצא להאליפאכס (קאנאדה) באניה „ירושלים“.

לשש אניות „צים“, המתאימות להובלת פרי-ההדר, בכושר קיבול של 50.000 תיבות כ"א, יתווספו בקרוב 3 אניות (קכספי השילומים מגרמניה).

בנמל יפו - חל אביב

כאן המקום לעמוד על חלקו הגדול והולך של נמל יפו— תל־אביב בהובלת ההדרים לחוץ־לארץ.

בהשוואה לשנים הקודמות הגיע בעונה זו הממוצע היומי של הטענת הפרי בנמל זה, ל־20 אלף תיבה — הישג נכבד ביותר.

מאז תחילת העונה ועד לפרסום השורות האלו, הוצאו דרך נמל יפו—תל־אביב (בעיקר באניות זרות), למעלה מ־800 אלף תיבות פרי. אילולא הפיגורים במשלוח הפרי— היה חלקו של הנמל עולה יותר.

העבודה מבוצעת בשתי משמרות, (כי טעינת הפרי אינה סובלת דיחויים), בקצב, ביעילות, לפי שיטת הנורמות והפרמיות. פריון העבודה הכולל, בהשוואה לשנים הקודמות, עלה ב־50%. וזאת על אף העובדה, שהעבודה נעשית בנמל פתוח, כאשר יש הכרח לטלטל התיבות על דוכרות בים עד למקום עגינת האניה — ולא ישיר מן הרציף כמו בחיפה.

מלמעלה למטה:

טעינת פרי ההדר באחת האניות הישראליות, שחלקן בהובלת הפרי הולך וגדל.

המנוף מוריד את צרור התיבות אל בטן האניה.

הטראקטור מזביל את הקרוניות, העמוסות תיבות, מן המחסן אל הרציף

נמל הקישון - תכנית ומציאות*

נים לא יתמעטו, אלא יתרבו, ומכאן האמונה, שהמפעל, הגורם כעת לבטיס לא-מעטים בעצם קיומה, ודאי עוד יוכיח את נחיצותו המרובה.

טיבו של נמל עזר

3 רציפים ומחסן — זה ה"יש" בנמל הקישון. היתה הכרוה והוגשו הצעות לחכירת שטחים, ההצעות (שאינן ניתנות לפירסום) הן לא מרובות ושר התחבורה דן בהן, כדי להתאים את ההחכרה למטרות, שלשמן הוקם הנמל: בעיקר לצרכי מפעלים, הזקוקים ליבוא חמרי-גלם ולמשלוח סחורות יצוא ואשר ישתמשו לצורך זה בנתיבי המים שבנמל הקישון. לפי שעה לא הוחכרו עדיין שום שטחים.

שטח הפיתוח מקיף כ-4.000 דונם. כל הקרקעות הפרטיים שהיו כאן הופקעו, ובעליהם קיבלו פיצוי מלא. ואולם עם החברות בעלות השטחים (הקרן הקיימת, קרן היסוד, גב"ים, חברת החשמל, עיריית חיפה) הושג הסכם, שלפיו הן רשאיות לפתח את השטח.

בין המעוניינים מופיעה חברת השילומים, אולם דווקא חברה זו אינה מן המועמדים הרצויים ביותר, מכיון שלה דרושים שטחי-אחסנה ואילו הנמל הוקם, כאמור, בעיקר לצרכי-תעשייה. גם חברות אמריקאיות מגלות התעניינות במפעל (הן הופנו למשרד האוצר).

אשר לרציפים הרי המצב הוא הפוך: מספרם הוא מועט והדרישה היא רבה יותר.

עומק המים ליד הרציפים הוא כאן גורם לא-מבוטל. עומק של 6.5 מטר מגביל עגינת אניות גדולות. במובן זה קובע לא רק גודל האניה אלא מידת שקיעתה במים כש היא עמוסה. רבי-החובל של נמל חיפה מכין רשימת אניות, הפוקדות את הנמל, שיוכלו לעגון בנמל הקישון בהתאם לתנאיהן הפיסיים. באות בחשבון אניות בנפח של 3.000 טון, לערך. המגמה היא להמשיך בעתיד בעבודה ולהגיע לעומק 7.5 מטר ליד הרציפים ובתעלות-המשנה. אז יוכלו לעגון כאן אניות גדולות יותר.

ארכו של שובר-הגלים בנמל הקישון הוא 600 מטר. לפי התכנית יש להאריכו בק"מ נוסף, ואז יבדיל בינו לבין שובר-הגלים הראשי (המערבי) בנמל חיפה מרחק של 400 מטר. אולם לא מן הנמנע הוא, שבמקום הארכת שובר-הגלים בקישון יוארך שובר-הגלים הראשי של נמל חיפה. באופן שתושג אותה המטרה: הגנה מפני רוחות צפוניות. הקושי הפיסי בהעמקת נמל הקישון הוא בשובר-הג-

מול חנאים משחנים

גורמים חשובים הניעו להקמת נמל הקישון — נמל-עזר לנמל חיפה: היה צורך במעגנים נוספים לפריקת סחורות לשם הקלת הצפיפות בנמל חיפה, שלעתים היה "נסתם"; היה צורך בשטחים לפיתוח מפעלי-תעשייה, הן קוקים לתחבורה ימית; חסרו מחסנים ומחסני-ערובה; דרוש היה מקום למתקני-תיקון אניות.

אם נוסיף על אלה את הרעיון על הקמת "אזור חפשי" ואת הפתרון לבעיית השטפונות, שפקדו את מפרץ חיפה ברוב עונות הגשמים (פתרון באמצעות שינוי אפיק הקי-שון) הרי לפנינו צרור נימוקים מכובד למדי להקמת מפעלי-מידות זה, שהוצאותיו גדולות למדי — 3.5 מיליון ל"י.

כיום, לאחר שהמפעל הוקם בחלקו, ומאחר שנתברר, כי נמל חיפה שוב אינו עמוס כאשר היה קודם משום שנתמעטה בו בדרך כלל העבודה, שוב יש שואלים: — למי נחוץ נמל הקישון כעת, בימי מיעוט יבוא סחורות ושפל בייצור התעשייתי?

ברור, שתכנית נמל הקישון קמה בימי גאות לעליה ולהתפתחות התעשייה, או נראה היה, כי התכאון כולו בארץ נעשה בממדים מצומצמי-אפקים, ומכוונים לאוכלוסיה מועטה. היה, איפוא, רצון לחרוג הפעם מהמסגרת הצרה ולפעול מתוך ראיית הנולד.

— ברור, שמפעל פיתוח הקישון, כולל החלק המיועד לצרכי הנמל, יביא להקלות ניכרות בנמל חיפה" — קבעה הועדה לבירור בעיות נמל חיפה (ועדת סלומון) במסקנותיה, שפורסמו בתמוז תשי"ב. ואולם ניתנה אמת להיאמר, כי אילו היה צורך להתחיל בעבודה זו כיום, הרי מתקבל מאד על הדעת, שהיתה נדחית, לימים טובים יותר.

אלא שדרך היס היא בשביל מדינת ישראל לא דבר שבמותרות. הארץ, המנותקת מן החוץ בכל דרכי היבשה, הרי הספנות היא לה עורק-חיים חיוני ביותר, שאין לו תחליף. אין להניח, כי מטעני-היבוא יפחתו בכמותם גם אם גורמי פיתוח הארץ יביאו לצמצום בכמה סעיפי-יבוא. לצרכי הייצור המקומי יהיה צורך בחמרי-גלם מן החוץ במידה גדלה והולכת. גידול האוכלוסיה, אשר בוא יבוא, ידרוש אף הוא תוספת יבוא. יש להניח, איפוא, כי המטע-

* ראה המאמר בנושא זה מאת ד"ר א. צונציגר בגליון הקודם של "יס".

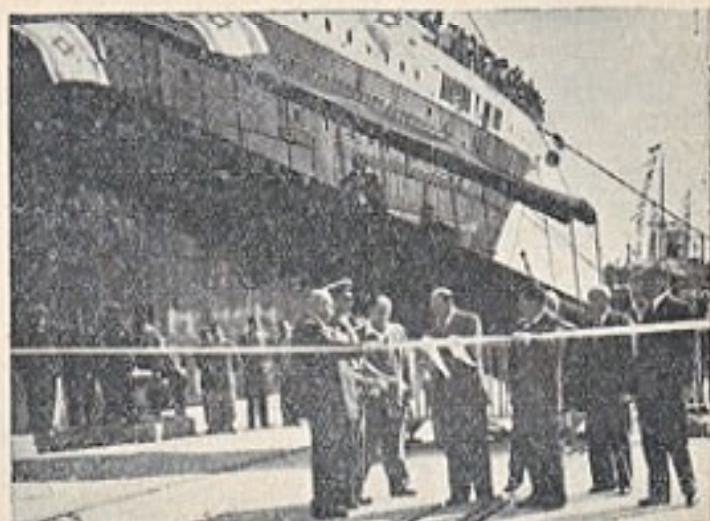
נמל דיג בנמל הקישון

רציף בן 100 מטר, לאורך תעלה מס' 5 בנמל הקישון, יהיה נמל דיג, משאת-נפשם של הדייגים מאז, אשר אמנם היו מעדיפים מעגן בנמל חיפה. ואולם מעגן זה, באורך 40 מטר, הוא קטן, המקום צר ואין סיכוי להתרחבות שם.

נמל הדיג יוקם בתקציב משרד החקלאות בהש"ת תתפ"ח משרד התחבורה. עבודה זו תעלה למעלה מ-300,000 ל"י מלבד הבנינים (סככות, בית-קירור, מתקן דלק, מים וכו'). יש להפיר פה 90,000 מ"ק עפר, לסלול כבישים ולספק מים וחשמל.

לשם הקמת נמל הדיג היה צורך בהריסת הגשר שעל הקישון (בגלל זה נסגרה דרך שדה-התעופה ותנועת כלי-הרכב עברה לכביש חיפה-עכו) — ובהעברת צנורות הנפט וצנורות המים של העיריה מתחת למים, כדי לאפשר את העמקת התעלה אם יהיה צורך בכך. עבודת החפירה כבר החלה. סביר רים שהעבודה כולה תיגמר בספטמבר ש.ז.

לים של חברת החשמל הכלול בשטח זה. כעת מוגבלת אפשרות-ההעמקה במרחק שבין קצה שובר-הגלים של חברת החשמל לבין שובר-הגלים החדש. הפתרון הוא בקיר צור אורך שובר-הגלים של חברת החשמל, דבר הניתן להעשות מאחר שהמקום הוגן בעזרת שובר-הגלים החדש. עם השלמת התכנית, הכרוכה בהוצאות גדולות מאד, יוכלו לעגון כאן אניות גדולות יותר — עד לגובה 6,000 טונות, והן בערך 50% ממספר האניות המגיעות לנמל חיפה. לפי הודעת שר התחבורה יאפשר האזור החפשי אחסנת סחורות על-ידי משקיעי-חוץ שלא לפי התגבלות

חנוכת נמל הקישון. שר התחבורה י. ספיר גוזר את הסרט. לידו ראש עיריית חיפה, א. חושי, ומזכיר ההסתדרות י. אלמוגי.

(מכס), המוטלות בארץ על סחורות. אזור זה מיועד גם כדי לתת אפשרויות לתעשייה, שתהיה מיועדת ליצוא וגם לעסקים בנקאיים במטבע-חוץ, שיהיו נתונים רק באופן חלקי לפיקוח חוקי המדינה.

אינטרסים מתוגשים

ברור, כי הכוונה היא להפעיל את נמל הקישון שלא בעזרת המנגנון הקיים בנמל חיפה.

הפניית האניות לנמל הקישון תהיה בידי מינהלת נמל חיפה. פיתוח המפעל ומשא"ומתן עם לקוחות הם בידי המחלקה לפיתוח הקישון. שאר עניינים: תכנון וביצוע להמשך המפעל ותחזוקת המבנים — טרם הוכרעו. באים בחשבון לכך: מינהלת נמל חיפה, המחלקה לפיתוח הקי" שון, מחלקת עבודות ציבוריות, אשר לשירותים (סבלות, סנארות, סיראות) הרי הכוונה היא, שייעשו כאן על-ידי חוכרי השטחים, אנשי היוזמה הפרטית, שניתנה להם בענף זה "בחירה חפשית". לפי כל הסימנים יש להניח, כי לא יתקשרו עם "שירותי נמל מאוחדים", החברה הקבלנית בנמל חיפה. מצב זה — שינוי ניכר לגבי הקיים בנמל חיפה — מתנגש באינטרסים של הגורמים ההסתדרותיים.

הגורמים הפרטיים יעסקו כאן, כנראה, בפריקה ובטעי"נה ובהנהלת המחסנים. הטענה היא, כי יהיה זה נסיון לתק"פת שנה-שנתיים כדי לבדוק שיטה אחרת באחריות לגבי הסחורה. יש להניח, כי בימי הקיץ, ימי מיעוט אניות, יהיה זה סלע-מחלוקת בין הגורמים השונים. יש גם להביא בחש"בון, כי יש גם סחורות, המכניסות יותר ומכניסות פחות וכו'.

נמל חיפה סובל, כידוע, ממחסור בשטחים. יש סחר"רות — כגון עצים — הדורשות מקום רב לצרכי מיון, סחורות, שדרוש להן איחסון לזמן ממושך יותר, ימצאו איפוא, מקום מתאים בנמל הקישון.

בינתיים עוד נמשכים דיונים סביב למפעל. נקווה, כי בקרוב נשמע על ייסוד "חברת פיתוח הקישון", אשר תגשים למעשה את התכנית.

ציונים:

מימון נמל הקישון — על-ידי משרד התחבורה

מתקציב הפיתוח.

העבודה — על-ידי החברה ההולנדית לעבודת

נמלים, בשיתוף עם "סולל-בונה". התחילה באמצע

מאי 1951.

האזורים בנמל הקישון (לפי התכנית) —

רציפים, תעשייה, אחסנה, דיג, ספורט ימי, אזור

חפשי.

ס. בן יעקב

חברת "נחשון" מפתחת את הדיג בחופים ובמים עליונים

עם רכישת הספינות "נקדימון" ו-"נכון" הגיע הצי של ספינות הדיג בחברת "נחשון" לשבע; אצל חברת "הימה" הוזמנו חמש ספינות: מהשילומים הוזמנו בגרמניה שמונה ספינות, משמע שצי ספינות הדיג של "נחשון" יגדל בקרוב כמעט פי שלושה.

גידול זה בכלי-השייט משקף נאמנה את העליה בפעולת "נחשון", ועוד יותר מבליטה אותה תפוקת הדיג בשנתיים האחרונות. ב־1953 עלה ידוג המכמרות בארץ ל־1261.8 טון לעומת 912.9 טון ב־1952. הדיג הימי סיפק ב־1953 17% מהתצרוכת בארץ, ובתקופת-זמן זו עלה חלקה של "נחשון" בתפוקה מ־14.1 אחוז ל־21.2 אחוז. דומה ההישג בדיג במים עליונים: ב־1952 היה חלקה של "נחשון" 9.1 אחוז ואילו ב־1953 — 12.7 אחוז. העליה בידוג באה בעיקר בנוכח שכלול הדיג והעלאת פירון העבודה.

מנהלי החברה הוכיחו, שאין הם אומרים לקפוא על שמריהם. בדעתם להעלות את הידוג במים עליונים, המחייב טיפול מיוחד והתמחות רבה. ענף זה יותר מאחרים קשור בכושר התמדה וסבלנות. בדיג במים עליונים אפשר לעבור ימים, לפעמים אף שבועות, ללא כל תפוקה, ורק אחר כך מגיעים לידוג רב במשך זמן קצר. הידוג העיקרי במים עליונים — סרדינים, לשם לימוד שיטת הדיג של ארצות אחרות התקשרה "נחשון" עם חברה יוגוסלאבית, "יאדראן", ששלחה לישראל ספינות-דיג גדולות, "לובין" ו-"נאפראדאק" עם צוות העובדים שלהן. המשימה היתה כפולה: לחקור את אפשרות העבודה בשיטה זו במימי ישראל וללמד דייגים יהודים את שיטות העבודה הנהוגות ביוגוסלאבית. הדייגים היוגוסלאבים עבדו בספינותיהן במימי ישראל כ־5 חדשים והתוצאה משביעה רצון. בספינות דיג אלו דגו בפעם הראשונה במימי ישראל דג הטונה והפלמידה. התפוקה עדיין אינה מספקת, אולם הוברר שיש מקום לשיטה זו במימי ישראל והניסויים ימשכו.

בעתון היוגוסלאבי "סלובודנה דאלמאציה" פורסמה כתבה נאה על שליחות ספינות הדיג "לובין" ו-"נאפראדאק" לישראל, ובה הודגש היחס החברי ליוגוסלאבים. חברת "נחשון" אומרת לרכוש את הספינה "לובין" ולשלוח ששה דייגים ישראלים ליוגוסלאבית להתמחות יתר בענף דיג זה.

לשיטת עבודה זו בדיג רב ההחשיבות בדיג בים סוף. אבני האלמוגים בקרבת החוף מונעות מלפתח בים-סוף דיג חופי. ואילו במרחק קטן מהחוף עמוק הים מאד — ועל כן אין להשמש במכמורת. השיטה היעילה ביותר לים זה נראית זו של היוגוסלאבים בדיג במים עליונים. נסיון זה ייעשה עם רכישת "לובין".

עם הכנסת הספינות החדשות לפעולה גדל מספר הדייגים ב-"נחשון" והוא עולה עתה על חמשים. הדייגים ברובם עולים חדשים, שנכנסו יפה לעבודה והיו לבעלי מקצוע טובים. אחדים מהם משתתפים בהצלחה בשיעורים המיוחדים הנערכים על ידי מחלקת הדיג של הממשלה. עבודת הדיג קשה, אמנם, והיא מעמידה את הדיג במבחנים קשים, אולם היא מאפשרת גם קיום הוגן. אגב: "נחשון" היא החברה היחידה להעסקת דייגים בודדים.

בשנה שעברה רכשה חברת "נחשון" את הקואופרטיב לשימורי דגים "יונה", שבקרבת טירת הכרמל. הוקמה חברת "יונה", נבחרה הנהלה חדשה והועברה ראורגניזציה בעבודת המפעל. בית-חרשת זה, הקולט כמות ניכרת של עודפי הדיג הימי והאגמי, פדיונו החדשי מתקרב ל־20 אלף לירות, תוצרתו מתקבלת יפה בשוק ואומרים להר" חיבו בזמן הקרוב. "יונה" יהיה למכשיר יעיל ומשלים את פעולת תהדיג של "נחשון". עם רכישת הספינות החדשות יגדל ערכו של "יונה", שיוכל לצמצם את הצורך ביבוא משימורי דגים.

לשאלתי בדבר הדיוג במים עמוקים ובמרקחי הים, גילה לי דובר החברה, כי על יסוד הנסיונות שנעשו עד עתה, נראה ביותר הים באפריקה המזרחית. בעזרה הטכנית של אר"ם תתחיל החברה בנסיונות האלה בזמן הקרב.

כאמור, מכסה הדיג הימי רק 17% מהתצרוכת בארץ. יפתוח הענף והגדלת חלק בהונת האוכלוסים מחייבים תיאום-יתר בין שיווק התוצרת הקומית והיבוא. משרדי הממשלה מצווים לקיים זאת למען ענף חשוב זה ולמען המשק והמדינה.

היקף המידגה בארץ יעלה ב־1954 כדי 9.5 אלף טון

היקף המידגה בכריכות, באגמים ובים יעלה ב־1954 ויגיע כדי 9½ אלף טון דגים לעומת 7.360 טון בשנה שעברה — נמסר לי ממקור יודע-דבר. מחודש מאי יוכלו מגדלי הדגים לספק כל חודש 800 טון קרפיונים מלבד דגרים.

התצרוכת הכללית במדינה היא 21 אלף טון לשנה ולכן יש עדיין צורך ביבוא דגים מן החוץ. אולם, מגדלי הדגים והדייגים דורשים תיאום היבוא עם גידול הדגים בארץ והבטחת שיווק הוגן, אחרת תתהווה סכנה לענף הדיג בכללו, על כל ענפיו. החוגים המעוניינים מעיינים בנקיטת פעולה מקיפה להבטחת עתידו של הענף.

האפשרויות להתפתחות הדיג המקומי טובות — נמסר לי. הגיעו כאן לחישגי-שיא עולמיים. יש אפשרות אוב" יקטיבית להגדיל את צריכת הדגים מעל לכמות הנוכחית

(21 אלף טון לשנה), אולם תנאי השיווק לא רק מונעים התפתחות נאותה אלא גם מחבלים קשה בקיים. המחזור בדגים מורגש בעיקר בחדשים ינואר-אפריל. לעומת זאת יש שפע בחדשי מאי-דצמבר — וחסא הוא להביא ולהוציא לשוק דגי היבוא. יש, כנראה, מוכרי דגים, שיוצרים מחזור מלאכותי, או שקובעים רווחים מופרזים על כמויות דגים מצומצמות יותר.

שער משונה ל-דולר הדג

החוגים עמם שוחחתי הצביעו בהתמרמרות על תופעה נפסדת, לדעתם, שער הדולר למגדלי הדגים בארץ הוא עתה 1.80 דולר, ואילו השער לדגי יבוא הוא לירה אחת בלבד. אם נזכור, שכל שנה מובאים 12 אלף טון דגים מהחוץ ב־300 דולר לטון, בערך, הרי הסובסידיה הממשלתית ליבוא היא עצומה. אחרי הכל יש מתלוננים, שגם בעונת השפע אין הדיג מגיע לאוכלוסיה במחיר הרשמי.

34 אלף דונם בריכות

כיום מגיע שטח הבריכות לגידול דגים ל־34 אלף דונם, הנותנים כרבע מיליון ימי עבודה וכ־5000 טון קרפיונים. המחזור הכספי בעונה שעברה הגיע לשמונה מיליון ל"י לערך. המזון לדגים הובטח עד סוף יולי

(הממשלה הביאה כמויות גדולות של טורמוס מעודפי המזון האמריקאיים).

בתשובה לשאלה השיבו אנשי־שיחי, ש־80% משטח הבריכות לגידול דגים הם על אדמות שאינן טובות לעיבוד חקלאי. אין עושים בריכה לגידול דגים אלא על פי קביעת ועדה מיוחדת בין מוסדותיות. לאחר שנשמעו טענות פה ושם על קלקול אדמות חקלאיות, הוברר שלא זו בלבד שגידול דגים באדמה זיבורית איננו גורם נזק, אלא, להיפך, מביא תועלת לקרקע. בכל אופן, אין שום משק או מגדל דגים רשאי לגדל דגים בבריכה שלא אושרה על־ידי הועדה הנ"ל.

דגים ראשונים חנכו את -אגם הקישון

לאגם־הקישון בעמק יזרעאל, ליד כפר ברוך, זורמים מי הגשמים האחרונים מאזור־הניקוז הנרחב בשיעור של 30 אלף מ"ע, מים ליום. עד היום כבר נצטברו באגם החדש כשני מיליון מ"ע, שהם כשליש מכושר־קיבולו של האגם בשלב זה — 7 מיליון מ"ע. השטח התפוס על ידי המים נאמד ב־800 דונם. בעתיד יכיל האגם 25 מיליון מ"ע מים.

שותפות שבעת המשקים לגידול דגים באגם־הקישון כבר הכניסה דגים ראשונים לאגם — מנה ראשונה כרבע מיליון דגי־קרפיונים שיוכנסו לגידול למי האגם החדש.

א. מ. / דיג תת־מימי - ספורט ופרנסה

חדשות מעולם הספורט המעניין הזה. בומז האחרון, עם התפתחות הצילום מתחת לפני המים, פורסמו גם תמונות של דייגי הים היורדים תהומות לתענוגם.

בחיסוף התארגנה בחדשים האחרונים קבוצה של ספורטאים, המבלים את חופשותיהם ושעות הפנאי שלהם בחקר קרקע הים. הם דגים לצרכיהם, בלא להחזיק במשך שעות את החכה ולהמתין עד שיתחשק לו לדג רעב לתפוס את פתיון החכה.

באחד הימים האלה עברתי ליד חופה של נהריה, והנה לפני מכרים ותיקים, מצוידים במכשירים משונים, ופניהם לשפת הים. הא, לתפוס חדשות ביבשה אין זה דבר קשה. בוא אתנו ונראה לך קצת מחדשות הים. — פנו אלי המכורים, .אנו עוסקים בדיג תת־מימי, ספורט מעניין ומלחוב דעת, לרגע היסטתי, לא היה צמ"ל בגד רחצה. אך כשהוצע לספק לי גם ציוד זה, הסכמתי. וכך קיבלתי שיעור ראשון, כדייג תת־מימי.

תחילה מסרו לידי מסכת־ראש, אי כפי שקראו לזה, משקפי דיג, ששמים מעל לראש באופן שהעיניים והאף מכוסים בזכר כיתבטחון תוצרת, "פניציה". לרגלי נעלו סנפירי־רגלים דוגמת נעלי אנשי הצפרדע, לידי תחבו סכין חד, בעל ודית שעם, זה להגנתך, במקרה שתתקף על ידי דג טורף או בעל חי דומה. אם תאבד איתו — אין דבר: השעם כבר ידאג לך. שהסכין יצוף על פני המים, אמרו לי, לאיתי את עצמי יושב, כינא הנביא, בבטן הדג ומרשש לו את הבטן...

משך אלפי שנים הלמו בני אדם להיות חפשים כעוף השמים. הם ביקשו בדרכים שונות, לסגל לעצמם את כושר־השהייה באויר, עתה ניתנו כנפיים לאדם, והוא מתיר מן הצפור המהירה ביותר, אולם את הרעיון להיוזמות לדגים, לצלול במים ולראות את פלאי־הים, להרגיש כדגים במים פשוטו כמשמעו — זאת לא הגו בני אדם, לפחות לא אלה החיים בצפון כדור הארץ. במלבושי האמודאים, מרגיש אדם את עצמו לאו דוקא כדג במים, אלא כאסיר בתא כלאו.

אולם בשנים האחרונות קם ספורט חדש, אנשים אמרו: מדוע נעלה תמיד למרומים: נרד פעם מתחת למים ונראה מה נעשה שם, הלא ילידי האיים הדרומיים באוקינוס השקט, שהם שחיינים מצויינים, מספרים על הנסים והנפלאות של העולם אשר מתחת לפני המים, והנה זה כעשר שנים, שאנשים פיתחו את ספורט הדיג התת־מימי.

ספורט זה חדר בומן האחרון גם לארצנו, ועד כמה שידוע, הרי החלוץ בענף זה הוא מר נימירובסקי מזכרון יעקב, שהביא עמו מחוץ לארץ את הציוד המתאים לספורט המיוחד במינו, הוא צולל בחוף טנטורה־דואר, העשיר בסלעים, ולכן גם עשיר בצמחיה ודגה.

בחוף לארץ התפתח ספורט זה מאד, אף יוצא כבר עתון מקצועי באנגלית, המדריך את תובבי הדיג התת־מימי ומביא

אולם מכירי לא נתנו לי לחשוב הרבה. הם מסרו לי עוד צינור־הנשימה. חלקי מסלטיק וחלקי מגומי. בשפתם המקצרי עית קראו לזה "שנורקל". קצה אחד תחבו לתוך פי, והורו לי לאחוז את בליטות הפי ייך בין השיניים. בקצה השני היה כדור המשמש שסתום. אין אנו צוללים עמוק, הסבירו לי. שיט לבי שקצה צינור־הנשימה כה יהיה מעל פני המים, וכך תוכל לשהות למטה זמן רב בלי להוציא את הראש כדי לנשום אויר.

מכרי החזיקו עוד כלי נוסף; זה היה רובה תת־ימי. בקנהו קפיץ חזק שדורי כיום אותו על ידי הכנסת חץ תלת־חודי. החץ מחובר אל הרובה בחוט ניילון. באור יך של 2 וחצי מטר.

אחוז מספינות־הדיג החדישות שנרכשו עליידי משרד החקלאות בארצות הברית

פלאי העולם

נכנסנו לים. החוף היה תלול ורוע סלעים. צללתי הרבה בים ובנהרות, אך מעולם לא נתגלתה לפני קרקע הים כמו הפעם. עיני היו סקוחות, כי הזכוכית הגנה עליהם. הכל היה שקוף ובהיר. השמש שעמדה כבר במערב, האירה את מי הים. פתאום, למרות צינור הנשימה, הרגשתי שמי הים נכנסו לפי. הבנתי שצינור־הנשימה כבר איז בולט מעל למים. עליתי במקצת ומיד חזרתי ונשמתי אויר צח.

כך נמשך הדבר זמן מועט. והנה התקרבו אלי מכירי, שהכרתים יפה מאד דרך המסנות. הם רמזו לי להתקרב אל הסלעים. ובתנועה מיוחדת הבטיתו לי, ששם אמצא שלל סנפירי הרגלים שביבשה הקשו מעט על ההליכה, היו לי כעת לעזר רב. הנה הסלעים, בתוכם חורים וסדקים. והנה דגיגים קטנים, הנעים לכאן ולכאן, צמחיה מנוונת עולה על הסלעים. ידוק וחום בהיר וכהה, עלים רחבים וצרים. גרסה לי שאני מסתכל מבעד שמשות של אקוואריום עצום.

דג ראשון ניצוד

המחזה היה נפלא. יוצא מן הכלל! פניתי לכאן ולכאן, ובכל מקום מראות חדשים. צמחים משונים, בעלי חיים מר

זרים, שאת שמותיהם לא שמעתי. פניתי לצד אחר. הנה דג! רצייתי לקרוא, אולם צינור־הנשימה בלם את פי. אך מדריכי כבר ראו אותו לפני. הם נתנו לי להתקרב לעברם, כשהרובים שלהם דרוכים ומוכנים לפעולה. ירית. הדג עוד חובט כמה פעמים בנבמו, והנה מושך אותו הדיג בחוט הניילון ומחזיר אליו את החץ שבחודו ארוחת הצהרים שלו.

עלינו על פני המים, עכשיו לא דמינו עוד כדגים. שא" לוגי: היתה כדאי לרדת ולראות מה נעשה כאן למטה? "כדאי" לא היה הביטוי המתאים. נתעורר בי חשק לצלול ולצלול. צללנו עוד פעם, במרחק מה מהמקום הקודם, וחברי צדו דג אחד גם בשבילי. הם הבטיחוני שטעמו לא כטעם דג הנקנה בחנות.

בצאתנו מהים גיליתי עוד דבר על הרובה שלהם. היה חרות עליו השם "דגון". אכן כל הציוד לספירת זה מיוצר בארץ, על ידי חובבי הדיג הוה בנהריות. בעלי מסגריה, שהת־ מסרו לייצור הציוד הדרוש לדיג תת־ימי, שהובא קודם מחוץ לארץ, כפי שנודע לי יש כבר ביטוש רב לציוד זה. כי חוגי החובבים מתרחבים במהירות ברחבי הארץ. התוצרת הראשונה נמכרה לאילת, שהיא לדברי החובבים, החוף היפה ביותר לעיסוק בספירת זה.

(צויר אבא)

טירות דיג בנמל חיפה

ספורט, מדע ופרנסה

של צפון הארץ, מעכו ועד ראש הנקרה — הוא מן המקומות האידיאליים לדיג זה.

אך גם מבחינת הפרנסה הפשוטה והעזרה למשק הבית אין צורך לזלול בדיג התת־מימי, ובפרט לאלה הגרים בקרבת חוף הים. מכיר אני אדם אחד, שחדשי עבודתו מוגבלים לקיץ, יצא בשנה האחרונה יום יום לדיג, וסיפק לביתו דגים בשפע, ואף מכר לאחרים במאות לירות, כשפגשתיו בימים אלה הסביד לי במלים פשוטות: „אני גר בבית משוחף, אדמה למסקיעור אין לי, ומדוע לא יהיה לי הים לעזרתי“ חובבי ספורט הדיג הזה, כשהם נמששים יכולים הם לשבת ולשוחח על הדיג התת־מימי, על הנופים ועל שדות־הדגה שעות על שעות — ככל שאר הספורטאים, גם מהארץ ידוע על יידוג דגים גדולים שאין הדיג יכול לסחבם לבדו, על דגים שמשקלם למעלה מ־200 ק"ג.

בארץ טרם נודע על התקפה מסוכנת של דגי טרף, או „קרקים“ בעלי זרועות, החונקים את הספורטאים, אולם בחוף לארץ היו לא מעט מקרים של התקפות כאלה. לדברי הותי־קים שבין הדייגים התת־מימיים שלנו, אין בואפינו סכנה לציידים, כמו־כן שמצויים ספורטאים הרפתקנים המצטערים על כך... ה„ותיקים“ האלה כה בטוחים בעצמם, עד שהם אוסרים: „כל זמן שהנך מתחת למים אתה שולט במצב, אתה רואה כמו הדג, לנוע בסנסירי הרגלים — גם בכך אין קושי, לכל דג טורף רק פה אחד, ולך — רובה וסכין... ובדרך כלל יש לך קצת יותר שכל מאשר לדג, סכנה צפויה לך, רק אם אינך מסתכל מה נעשה תחתך, כשאתה שוחה ככל שהיין וראשך מחוץ למים, אז, ורק אז, ישיגך הרע“.

ספורט הדיג התת־מימי התפתח באירופה ובאמריקה בעיקר במקומות־הרחצה והקיש שליד הים, במקומות רבים אפשר להשיג את הציוד בהשאלה, ובאחד העתונים השוויי־ציים ראיתי מודעה בוו הלסון: „חשוב לתיירים, כמלון מנצל בנארווי שליד גנואה, באיטליה, עומד לרשות האורחים מדריך לספורט התת־מימי“.

גם בארץ כבר החלו מוסדות קיט להתעניין בהפצת הספורט הזה, ובגלי גליל שבנהרית מצויים להשכרה מסכות ראש, צינורות־נשימה וסנסירי־רגלים, רק להסתכלות מתחת פני הים — כי במקום שרבים המתרחצים סכנה היא להשתמש ברובה בעל החץ החד.

אין ספק שהחופים הארוכים של ארצנו נוחים לפיתוח ספורט זה, העתיד למשוך לא רק ספורטאים, אלא גם חוקרים חובבי טבע רבים, שיפרו לי שחובב אחד, שערך טיול בגליל, לקח עמו גם את המסכה כדי „לטבול“ קצת בכנרת, כשהגיע להורשת השמונה, ליד דמנה, החליט להציץ פעם לתוך נחלי המים שבסביבה, והנה מצא במשך כמה דקות עשרות סכינים, כפות ומזלגות, צלחות וסירים, שנפלו כנראה מידי המטיילים. ילדי נהריה יודעים לספר לא רק על מטבעות בנות 50 ו־100 פרוטה ומספרים למלתחה שמצאו בעורת מסכת ראש בבריכת השחיה של „גלי גיל“, אלא גם טבעת זהב וענק משובץ אבני חן ודברי ערך אחרים.

אמנם, ספורט זוא רק ספורט, אך לדיג זה יש אפשרויות נוספות רבות בשביל הארץ, הוא יכול להיות גורם למשיכת תיירות, אם נדע לסתח בחופי הים המתאימים לדיג תת־מימי ולהסתכלות בחיים שעל קרקע הים, ודוקא החוף הסלעי

יום תמים שלנה כנרת בתנומת גלים נגרת
 לבלבו גלים וסרט מול פרקת נהרת.
 אך עת שמש של-ערבים להקה שולי-שמים
 נחרשה שמרכת המים בתלמים של סערת.

ועף-רוח נד-יפות על האשד השטוח
 ונדחיר נדחיר בלי נוח הר-גלים מול חוף גואת.
 בלי רחם הדביק הסער צמד-חוחיות של יער
 וטלטל אותן בדהר עד נמחו מעין רואת.

הו, קברניט, קברניטי

מאת וולט ויטמן

הו, קברניט! קברניטי! מסע אימינו תם,
 חצה האניה כל מכשול, גמול העמל שלם.
 קרוב גמל, פעמון צלצל, העם סביב עלו,
 בעוד אישון הקצר תר, אני קודר ועז:

אך הו, לב! לב! לב!
 הו, אדם דם שותת,
 על הספון קברניטי
 מוטל לו קר ומת.

הו, קברניט! קברניטי! הסבת לפעמון,
 קום התנער, למענך זריע הקמון,
 לך זרים, תקיעת שופר, לך הנס הונף,
 לך יקרא העם רוגש, אליך יט סניו.

הקברניט, אב יקר!
 ראשך שקד שומט!
 חלום הוא זה שעל ספון
 נפלת קר ומת.

קברניטי אינו משיב, שפתיו חרות, שותקות,
 אבי אינו חש את זרועי, נדם לעד דסקו,
 השליכה הספינה עגנת, שלמה ההסלגה,
 במסע אימים נצתה ספינה ומטרחה השגת.

עלזו, חופים! פעמון, צלצל!
 אך-אני דם אשוטט
 על-הספון שם — קברניטי
 מוטל לו קר ומת.

אפרים תלמי

עם שחר לים

— — עומד העולם מעורר ונדחם,
 עוצר נשימה, מכשף ונפעם,
 אסוף הריחות הריסים וברים,
 עולים משקלי זריעות השקרים.
 רנה דממה ככנור-סלאים
 מרעד בנדיו של כבוד אלהים...
 נפתח הלבב או מרחב הדביר,
 כנף-רננים הוא יעיר ויסעיר — —

עם שחר כזה הקיצותי משנת,
 קפצתי, יצאתי החוצה מיד,
 לדמי, אל התכול הרוגע דומם,
 לחזות בסלאי זה השחר הקסו
 הלכתי לראות את ימי הכחל,
 רעי הקר, התינוק הגדול,
 פונו לעתים יוצא במחול,
 עתים ירגע וינח על חול — —

עד קץ מרחקים זה ימי התפרקה,
 על צרסל גיליו פזיזים ותנגדה,
 לוחך וגושק ברב רך את החול
 ושוב יתכנס בערשו הכחל...
 חולות רטבים עלוטים עוד בצל
 נסוג לאטו אל מעבר לתל,
 עומד כמגן על החוף התלול
 אוצר בשיחיו אור ליל הטלול...
 סביב דממה חרישית, טהורה,
 נחה על תבל זו עדנת האורה,
 אורת שחרית הזורקת מרם,
 נושאת בכנפיה את זמר היום — — —

אוריאל אומק

סערה בכנרת

מה הרוח העוברת וצובעה גלי כנרת
 בגוני עפר וחרט ואקורדים סעורים?
 נער רע פרע גלית, או קוצפה היא על בניה
 ואולי אפרה פניה מסכה של נעורים?

הרמאות הגדולה ביותר בדברי ימי הימאות

וכך נפתחה הדרך בפני סיניור גוליו אוליבי, הדרך והאפשרות להמציא כל „נשק סודי“ שיעלה בדעתו, בפרט לאחר שהשיג את תמיכתו המלאה של הגנרל ג'וספה שהיה ידוע כאדם רציני שקשה להוליכו שולל. הוא דרש שני דברים: מנוחה וכסף רב, ואת שני אלה השיג לאחר ששיכנע את המטכ"ל הצרפתי, בכשרונותיו ובכושר המצאותיו, נסיונותיו המדומים הובטחו אם כן. הגנרל ג'וספה שהתעניין בילד טיפוחיו עשה לו קבע לבקר אצלו ולראות במו עיניו את הממציא בשעת עבודתו. אוליבי היה פיקח למדי כדי „להמציא“ כל דבר שנדרש ממנו. הצרה היחידה היתה בזה שלא יכול היה לדעת מה עלול המטה הכללי הצרפתי לדרוש ממנו להמציא, ועל-מנת להקדים רפואה למכה, הודיע יום אחד, לאפוטרופסיו שגילה שיטת פיצוץ חומר-נפץ באמצעות קרניים הפועלות ממרחק 15 ק"מ. ראש המטה חש אליו והמריצו לשפר את אמצאתו, רק שאפשר יהא לפוצץ חמרי-נפץ, בעזרת האלחוט ממרחקים גדולים יותר. בעקבות זאת דרש אוליבי יותר זמן, ומשניתן לו הודיע לאחר חודש ימים, שהצליח למלא את המבוקש, ויותר מזה. הוא הודיע שיוכל לפוצץ אניות מלחמה ותח"מ מושט ממרחקים של 20—30 ק"מ. הודעה זו השביעה את רצון המטה הכללי ונקבע יום מבחן ותצוגה.

הנצחון בא

כך קרה הדבר שבאחד מימי הקיץ 1913 הופיע הגנרל ג'וספה לוילייר-סור-מר שם הקים האיטלקי את תחנת-הניסויים. יחד עם ראש המטה באו הגנרל דה-קסטל, סגנו של ג'וספה, הקפיטן קלוטרה, נציג משרד המלחמה הצרפתי, והמיוזר פרי, ראש שירותי האלחוט של הצבא. מוקשים ימיים הוטמנו בים במרחק של 650 מטר מהחוף, אשר הקרוב שביניהם היה במרחק של לפחות 5 ק"מ מהמקום בו לחץ אוליבי על הכפתור. ברגע שנקבע, משך המהנדס האיטלקי במנופים, לחץ על הכפתורים, אשר כפי שהסביר לקצינים הנוכחים, הם המכוונים את הקרניים למטרתם. והפלא התרחש, מוקשים התפוצצו אחד אחר השני, הפגנת יכולת זו, השאירה רושם בלתי-ימחה על הגנרל ג'וספה. „זה הפלא“, אמר, „אך מה שאנו זקוקים לו ביותר במלחמה הוא משהו שיפוצץ חמרי נפץ ותחמושת במצודות ומבצרים, התוכל לעשות זאת?“. „ודאי“, השיב אוליבי בבטחון. ללא כל ספק היה מוכן לשאלה זו ותוך ימים מספר גערך הניסיון השני. ארגוני תחמושת הועברו למבצר עתיק ושם הוטמנו. ואכן, גם אלה פוצצו בקלות רבה ע"י אוליבי. „במשך

בסוף שנות ה-90 של המאה הקודמת, כאשר הריב בין בריטניה וארה"ב בשאלת ונצואלה החריף והלך, קיבל תומס אדיסון, הממציא הנודע, לראיון עתונאי אשר שאלו לאפשרויותיה של מלחמת-חשמל. אדיסון נתן דרור לדמיונו (הוא היה גם ממעריציו של ז'ול וורן), ונכנס לתיאור מפורט על מלחמת עתיד זו, על טורפידות-אוויר הנעות במהירות עצומה למרחקים גדולים והורסים את אניות האויב, וכל זה ע"י אדם יחיד, היושב במצודה ומכוון את הקליעים בגלי רדיו. כשנתפרסמו הדברים בעתונאי העולם, השאירו רושם בל ימחה על הקוראים, דוקא משום שנאמרו ע"י גדול מלומדי הדור, אולם הקהל הבריטי מתח בקורת מנקודת-ראות מוסרית והכריז מל-חמה על אמצעי-ההרס האכזריים הבלתי-אנושיים. הצרפתים שמו ללעג רעיונות-כזב אלה ובעתוני פאריס הופיעו קריקטורות לרוב, בו מתואר אדם הישוב בכורסה ומנהל מלחמה בעזרת לחיצה על כפתורים. אולם דוקא הצרפתים נחלצו ראשונים להגשמת הרעיון...

„גאון“ קרני-המות

בשלהי קיץ 1907 הופיע בפאריס מהנדס איטלקי צעיר, והכריז על נכונותו להמציא כל דבר שהעולם יחפוץ בו. הצרה היא, כפי שהסביר, שאינו יודע מה שהעולם רוצה בו. לראשונה התעניין בכלי-רכב ומנועים, אך היות והמכונית כבר הומצאה, היפש שטחים אחרים בהם יוכל לגלות את כשרונו.

זה עתה החלו הניסויים המוצלחים במטוסים, ואף ידידנו הצעיר נרתם מיד, ותיכנן מטוס, שלפי דברי מעריציו אילו בנוהו היה עולה בסגולותיו על כל מטוס אחר שנבנה עד אז. אחר המציא מחרשה ממונעת ושוב טענו מעריציו — קם אדיסון איטלקי, אך לא הסתפק באלה, עד שקם יום בהיר אחד והכריז על המצאה חדשה, קרני מות הממיתים מרחוק, אשר כינה אותן בשם קרני-פ. פרסומת רבה הביאו קרניים אלה, עם פרסומו של מאמר, מאת פרופסור צרפתי בו הוא טוען שהוא הוא שגילה קרניים אלה, עוד זמן רב קודם לכן, אלא שקרניו לא היו חזקות למדי, וכאן אנו מגיעים לשערורית הרמאות של קרני-המות. קשריו של המהנדס האיטלקי שהלכו והתרבו — ועמם הלך וגדל מספר מעריציו איפשרו לו הקמת מעבדה בעיר קטנה בשם אסניי, שצוידה על חשבון הממשלה הצרפתית. האיטלקי רכש לו אפוטרופוס לתכניותיו ולכיסוי ההוצאות, לא אחר מאשר הגנרל ג'וספה, ראש המטה הכללי הצרפתי.

שלושה ימים ויליות לא עצמו הקצינים שנכחו במחזה עין, הודיע כתבו הפאריסאי של ה"דיילי טלגרף" ללונדון. הם ראו את מבצרי האויב נהרסים בעזרת לחיצה על כפתור מסתורי, ואת מטוסי האויב והתחמושת בעלמים תוך שניות. ואכן, מה תהיינה תוצאות המלחמה בעתיד באם יש בידם סוד נפלא כגון זה! אך הנה הופיעו באופק קשיים. מספר קצינים ניסו להיכנס בשיחה מדעית עם אוליבי, אך זה לא היה מוכן כלל לשיחות מעין אלו. הסבריו היו קלושים, אך עיקרם לא היה משום חידוש מדעי. הוא הסתבך בסתירות. כן נאלץ להודות, שקרניו יכולות לחדור רק בבטון אך לא בפלדה, אך בניגוד להודאתו זו הרי השתמש במכשיריו בפלדה, בפרט ברפלקטור ענק שלפי דבריו שימש לתחזרת הקרניים המסתוריות.

לאט לאט החלו מהנדסי הצבא להשיג, שאין אוליבי אלא מתקה מצליח של אפקטים טכניים פשוטים ולמרות זאת היתה לו פקחות טבעית מספקת להשתמש בהם לתחבולותיו המוצלחות. אעפ"כ קשה היה עדיין לשכנע את ראשי הצבא שהאיטלקי אינו אלא נוכל מוצלח. אוליבי החל מרגיש שלא בנוח כאשר אחד ממהנדסי הצבא הציע לו לפוצץ מטעני חמרי נפץ שנארוזו בארגונים שהוא אוליבי לא יטפל בהם, המישחק הלך והתקרב לקיצו. אוליבי הסכים לערוך ניסוי נוסף, אך משהיה עליו להפעיל את מכשיריו, החל טוען שמשום מה אינם פועלים כראוי, לראשונה לא פעל הדינמא, לאחר מכן גותק מעל הורם, אח"כ טען שמוג האוויר לא נוח. לבסוף נכשל הניסוי והקצינים חזרו לפאריס. המצב שנתהווה הביא לכך שאוליבי לא יכול היה יותר להשיג כסף למטרותיו, אלא אם כן יוכיח את אפשרויות קרניו בנסיונות מוצלחים כפי שהציעו מהנדסי הצבא. לא היה ספק בלבם שרמאי-גאוני זה ייעלם עוד לפני הניסוי הבא, ואמנם אישר אוליבי את סברתם.

אנית ה. מ. טרפסיצ'ור" — מתפוצצת

אמנם מספר מעריציו של האיטלקי בפאריס לא פחת, אך בחוש הריח המפותח שלו הוא ניחש... וידע אשר ניחש. מעבר לים שוטט לו אנגלי בספינת שעשועים, ועקב אחר אותה צפור איטלקית שנלכדה ברשת הצרפתים, ותהה, כיצד יוכל להעביר צפור זו לרשתו, למולו עלה הדבר בידו. לפאריס הגיעה השמועה — שאוליבי הוזמן ע"י האדמירלות הבריטית להציג את אמצאותיו. מעריציו הפריסאים ברכוהו ואילו אלה שראו בו נוכל, שמחו בלבם לאיד האנגלים. היה זה יום-תג לגוליו אוליבי כאשר המשחיתה ה.מ.ס. "טרפסיצ'ור" עזבה את המעגן בנמל פורטסמות למקום בו היו צריכים קרניו להחריבה מרחוק. תחת עיניהם הבולשות של אנשי ה"טורפידו-סקול" חיברו אמודאים מוקש לדופן הספינה מספר מטרים מתחת

לקו המים. דבר זה נעשה משום שחששו לאפשרות של רמאות אם יוכנס לגוף האניה, ויש האומרים שאוליבי עצמו בחר בדרך זו להסב את תשומת לב הצופים ממעשיו הוא. האמת טרם נתגלתה עד היום. הכל היה מוכן לניסוי הגדול. ה.מ.ס. "טרפסיצ'ור" היתה נכונה. במרחק של 25 ק"מ מן המקום עמד אוליבי ליד מיתקנו המסתורי לשידור הקרניים כשסביבו מتركזים מומחי האדמירלות. המנופים הורמו, הדינמו החל עובד, המתח החשמלי גבר. כל העיניים ננעצו ממרחק בספינה הנראית על קו האופק — ואוליבי לא הכויב. סילון מים אדיר פרץ לגובה, התחבולה הצליתה. חום עצום נבע בדופן הספינה עד לספון העליון. חמש אסדות-גרר מיהרו לחוש למקום ולגרור את האניה הטובעת לנמל. המומחים אישרו שרק פעולה מהירה הצילה את "טרפסיצ'ור" מטביעה. אך מאז אותו יום לא נשמע יותר דבר על סיניור גוליו אוליבי וקרניו המסתוריות. נסתם הגולל על אלכימאי מודרני שתחת "אבן החכמים" המציא קרני היפ — כל תקופה ורוחה, תקופתו דרשה קרניים מסתוריות והוא "המציאן".

תורגם ועובד על פי מקורות שונים
ע"י מאיר טיסר

האספה הכללית השנתית של החייל בתל-אביב

תהיה ביום א', 11 באפריל בשעה 7 בערב בבית הימאים של החייל בתל-אביב. חברי החייל מוזמנים. באם לא תהיה בשעה זו מספר משתתפים מספיק, תידחה האספה לשעה 8 בערב באותו יום ובאותה שעה ותהיה חוקית בכל מספר משתתפים.

בסדר היום: פתיחה — יו"ר הועד ער"ד מ. בדולה; בחירת יו"ר האספה; הרצאה על בעיות הספנות — ב"כ "צים"; דו"ח מפעולות החייל; וכוחים והחלטות; בחירות המועצה והועד; בחירת צירים לועידה הרביעית הארצית של החייל.

לפרופ' נ. שלושך
במות עליו אחיו
משה כרמון ז"ל
תנחומין

בית החבל הימי לישראל

אנו משתתפים באבלה של הגב'
ראה גולן
מנהלת פנימית בית הספר הימי בחיפה
במות עליה **א מ ה**

מרכז החבל הימי לישראל

אנית הפאר „בריטניק” בת 27.000 טון, העורכת מסע בקורים בים התיכון, הנכה את רציף הנוסעים החדש בנמל חיפה.

איטליה לשאת, אם תבוצע התכנית, ב־12 עד 14 מיליארד לירות לשנה.

חוקרים את הרנטביליות של ענף המספנות בבריטניה

בזמן האחרון מונתה בבריטניה ועדת חקירה רשמית לשם ברור סכסוך השכר שפרץ בענף המספנות בבריטניה המאיים לשתק תעשייה זו. לאחר שהועדה החלה בחקירותיה נשמעו בפניה דעות שונות ביחס למצב ענף המספנות. נשיא איגודי העובדים במספנות טען שאין כל שפל בענף זה, ואילו נציג המעבידים ניבא שהתעשייה מתקדמת לקראת זמנים קשים. נציג העובדים טען שכל מה שקרה בעצם בתעשיית האניות היה הפסקה של תקופת הרווחים הגדולים כתוצאה ממלחמת קוריאה.

נציג בעלי המספנות הכריז לעומת זאת שאין תעשיית האניות הבריטית יכולה להעלות את מחיריה יותר, מאחר שהקונים לא יהיו מוכנים לשלם מחירים יותר גבוהים, וביחוד לאחר שהתחרות מארצות הוץ החריפה במיוחד.

טליה עוסקת עתה בהגדלה נוספת של צי אניות-הנוסעים והמשא.

בעבר היתה איטליה מאזנת את מאזן התשלומים שלה בעזרת הכנסותיו של הצי המסחרי, והמגמה היא להעלות שוב את צי אניות המשא לדרגה של מקור הכנסה חשוב. אם כי איטליה שוב תופסת את המקום הששי בעולם מבחינת היקף הצי — קודמות לה ארה"ב, בריטניה, נורווגיה, סאנאמה וצרפת — אין היא חולשת אלא על 3.6% (5.6% ב־1939) מצי המסחר בעולם.

תכנית עשור לבנין אניות

המיניסטריון האיטלקי לעניני צי המסחר עיבד תכנית לעשר שנים להרחבת הצי המסחרי. יוזם התכנית הוא סינטור קאפא, מי שהיה מיניסטר הצי המסחרי בממשלתו האחרונה של דה-גאספרי. לדעת קאפא יש לגשת עוד השנה לביצוע תכנית זו — אחרת יושבתו המספנות. לפי התכנית תשתתף הממשלה בהוצאות הבניה; הסובסידיה הממשלית תגיע ל־27 אחוז בבנין אניות המשא ול־21 אחוז באניות הנוסעים. אומדים את הסכום, שבו תצטרך ממשלת

חידושים בצוללות

הוא מרגיש ומודיע לצוות על כל רעש הבא ממכונות של צוללת או של אניה עלימית. מכשיר זה הוא כה רגיש, עד שהוא מגלה גם להקות דגים לפי האוישה שהם משמיעים.

סוג אחר — הסונאר האקטיבי — פועל בדומה לראדאר. הוא שולח גלי קול החוזרים אליו משהם נתקלים בכלישייט איות שהוא. אולם הסונאר האקטיבי עלול גם לגרום תקלה. בצוללת של האויב יכול מיתקן מיוחד לגלות את הגלים הנשלחים על ידי הסונאר של הצוללת האורבת ואם נתגלתה — חייה בסכנה והיא עלולה להישמד מיד.

נגד סכנה כזאת השתמשו הגרמנים במריחת גוף הצוללת במריחה מיוחדת הקולטת קול. אולם אמצעי זה יפה נגד קול בעל אורך גל מסוים, ואולם הסונאר החדש יכול לשלוח קול בגלים שונים. הפרעה אחרת לדיוק פעולת הסונאר היא הטיית גלי הקול ואף החזרתם על ידי השוני בטמפרטורה של השכבות השונות במים. מכאן — שהסונאר אמנם מגלה את צוללת האויב, אבל אין בטחון שמקום המטרה נרשם כהלכה.

הצוללת האורבת תוקפת, איפוא, כחיית טרף — ללא אבחנה. עד היום אין אמצעי התגוננות יעיל כנגדה.

חידושים בצלילה

בשנים הקודמות היו החוקרים לומדים על החיים התת-מימיים על פי מאובנים ומוצנים שהעלו ממעמקי הים. עתה התברר כי הדרך הטובה ביותר להכיר את חיי הדיג וסביבתו היא — להיות כדג. ואין הדבר בגדר הלום דווקא. בעזרת לבוש האקוואלונג ("ריאת'מיס") יכול האדם לשהות במעמקים זמן מסוים כדג טמש. אין כל קשר בינו לבין פני המים. לבוש המלדה של האמודאי לא יכביד עוד עליו. יתר על כן, באזורי המים החמים מסתפק הצולל בכגריים בלבד. כל ציודו של האקוואלונג אינו אלא שלוש ריאות מלאכותיות מלאות אוויר דחוס. הצמדדות לגבו של האדם ומחבורות לפיו בצנינור; שסתום מיוחד מסדיר את אספקת האוויר בהתאם ללחץ המים, ומנדלי סנפיר מאפשרים לו את קלות התנועה ומשקפיים מיוחדים מסייעים לו לראות בבחירות את הנעשה סביבו. קצין ותיק בחיליהים הצרפתי, בשם ז'אק קוסטיו הוא שהביא להמצאת האקוואלונג. צין זה מתענן החי בחיים שמתחת לפני המים וחישפ דרך כיצד לשהות במעמקי הים זמן רב ויחד עם זאת לשמור על קלות התנועה. לאחר נסיונות רבים המציא לפני עשר שנים, בעזרת מהנדס חברת גאז צרפתי את האקוואלונג. תחילה השתמש באמצאתו לגילוי אניות טבועות או סיפוח מוקשרים שנתרו מימי המלחמה. אחר-כך התחילו לתור ממלכות נעלמות בים התיכון ובאוקיאנוס הודו ולחקור את מעמקי הים.

הצולל (נקרא לו "אקוואלונגאי") חש עצמו ממש כדג במים. הוא יכול לרחף בכיוון אסקי ועל הצד, להתהפך, להתגלגל ולנוע במהירות כדג, וכה רב הדמיון. עד כי במעמקים טועים הדגים לראות בצולל סין דג מוזר ונמנעים מלפגוע בו. הצולל חייב להימנע מתנועה מאומצת מדי פן ייעף ולא יוכל לעלות. בשחתו אין הוא עובד בזרועותיו, די לו בהכותו בסנדליר-סנפיריו במים ברכות. על ההרגשה במעמקי הים מספר אחד הצוללים: "...כשאתה שוחה הרי אתה כמלאך הנע על מיטת נוצות ענקיות..."

הרגשתו המצוינת של האקוואלונגאי מאפשרת לו עבודה סוריה ביותר. חודר הוא למערות ולסלעים בעומק של ששים מטר ויותר, שוחה דרך פנהרות ונקבות, ואת כל אשר יראה שם

רבים החידושים שנתחדשו בתחום בניית הצוללות מאז תום מלחמת העולם השניה. נוסף על עבודת אנשי המחקר, הן במערב והן במזרח, נהגו שני הצדדים מסודות הגרמנים שנתגלו כתוצאה מכניעתם, המלחמה הקרה זרזה כמובן את התפתחות הצוללת ושיכולתה.

שני תפקידים עיקריים לצוללת: להשמיד את אניות האויב העל-מימיות וכן את צוללותיו. בשתי מלחמות העולם הוכח שהצוללת נהגה אויב רב כוח. היא סיכנה קווית-חבורה וקווי אספקה החיוניים של יריבי הגרמנים. הנזק שנגרם על ידי הצוללות היה עצום ואף עלול היה להשמיד על תוצאות המלחמה. בשתי המלחמות נלחמו נגד הצוללות על ידי שיט בשירות ועל ידי פגיעה בהן מכלי-נשק שבאניות על-מימיות. סיוע רב ניתן על ידי היל-האיר, ובעיקר במלחמת העולם השניה.

הנזק הרב שגורמות הצוללות, הן לכלישייט וצוותותיהם והן למטען רבי-ערך, זירזו את המאמצים להשגת אמצעי יעיל להשמדת צוללות. שיטה זו נראית הרבה יותר זולה מאשר בניית אלפי אניות במקום אלו שטבעו.

תוחל, איפוא, לשים את הדגש בהשמדת צוללות על ידי צוללות. בארה"ב בונים עכשיו צוללות "רוצחות" שתפקידן לארוב במצולות לצוללת של האויב ולהשמידה עם הופעתה. צוללות אלו הן קטנות יחסית — נפחן 750 טונות וארכן כשש-שטר. הצוות: המשה קצינים 42 בעלי דרגות אחרות. אולם עוד בטרם תושלם בנייתן של צוללות אלו בשיעור הדרוש, כבר צוידו צוללות רגילות בציוד חדש ומיועד לצור ללות הרצחניות ואף נבחנה שיטת הפעולה של הצוללת החדשה.

הטקטיקה של צוללת המשמידה צוללות דומה לפעולתה של יחידת המארב בחיל היבשה: עליה לצאת לשטח שבו, לפי כל הסיכויים, יופיע האויב. לארוב בהסתר ותוך דומיה ובהופיעו — לפעול פעולת-בזק מברעת.

כיצד תעשה זאת הצוללת? היא תופסת עמדה במקום מסוים במעמקי הים ומחכה בסבלנות זמן רב, אפילו שלושה שבועות ויותר, ובהתקרב צוללת האויב, תפעל הצוללת האורבת פעולה קצרה ויעילה. טורפידו יישלח מהצוללת השקועה במים בכיוון אל צוללת האויב, וכזה, להלכה, יקיץ הקץ עליה ועל צוותה: הטורפידו החדש מצויד במיתקן-היגוי אוטומאטי המוביל את הטורפידו ישר אל המטרה. נסיונות בטורפידות-סרק אלה הצליחו לפגוע בצוללת, אעפ"י שהיא ניסתה לתמרן על-ימנת להיחלץ מפגיעה "ממיתה" זו.

אבל כיצד מגלה הצוללת האורבת את הקרבן שלה? פתרון לכך נתנה תקופתנו. תקופת האוטומאטים והמכשירים המשוכללים, מכשירים אלה מאפשרים לאנשי הצוות של הצוללת האורבת לנצל את חוש השמיעה והראיה שלהם באופן שהאוזן והעין הבלתי מצויידות לא היו יכולות לעשות זאת לעולם.

הצוללת, הרצחנית מצוידת במכשירי "סונאר" המרגישים ממרחק רב בכל רעש שעל פני הים ותחתיהם. משבאה הצוללת התוקפת למקום המארב שלה, מפסיקים כל פעולה של מכונות ומיתקנים העלולים להיגלות ל"אזני" צוללת האויב, שאף היא מצוידת בסונאר.

ישנם שני טיפוסים של מכשיר זה, האחד הוא "סאסיבי" —

יצלם: דגים שונים ומשונים, צמחים תת־מימיים ומאובנים נדירים שעין אדם טרם שזפתם. לאחר שיסתח את התצלומים — והרי לפניו סדרי חיים תת־מימיים לפרטיהם ודקדוקיהם. הצוללים מגוונים ביותר: גיאולוגים המחפשים בסלעים את דרך היווצרות האדמה, פיסיקאים המנסים לקבוע את טמפרטורות אוורי המים השונים, גיאוגרפים, ביולוגים החוקרים את אורח חי הדגים וסתם צלמים, ולכולם סיפוק רב ביותר.

מלאכת הצילום נעשית בידי כמה אנשים: האחד מחזיק בידי את המצלמה הגדולה, הטותאמת במיוחד לתפקידה. אחר מחזיק למולה ראפלאקטור, המרכיב את קרני האור הנשלחות עליידי מנורות מיוחדות בעלות עצמת־אור חזקה. כל מכשיר ומכשיר מצויד ב"ריאה" מיוחדת. לשמור עליו מפני לחץ המים החזק. בהידלק המנורות מוארת כל הסביבה האפורה לרגע קט באור חזק ביותר, והמצלמה עושה את שלה. "אחרי־כך חוזרת האטמולית לקדמותה. מענין כי בעין רגילה נראים רק צבעי אפור ושחור של

הסביבה, ואילו לאור המנורות מתגלים צבעים נהדרים של אדום, חום ועוד, הנבלעים שוב בסלעים ובקירות האלמוגים. עין המצלמה צדה את הצבעים ומעלה אותם בתמונה.

דבר אחד אין האקוואלונג יכול להבטיח והוא — חסינות מפני סכנות. הסכנה הנוראה והמזוהה ביותר היא אובדן החושים. תופעה זו מזכירה מאד את הנרקיוזה, שבה משתמשים הרופאים להרדמה. כשמיניע הצולל לעומק 80 מטר הוא חש עצמו כאילו מן סם נעלם שקוי בעצמותיו. הכל נראה לו ורוד ומאושר. הוא חדל מלנקוט אמצעי־זהירות רגילים, צולל עד לעומק של 120 מ' ויותר, ואז נפלט צינור־הנשימה מסיו וטובע. מקרה כזה אירע לאחד מאנשי קבוצתו של קסיטן קוסטו שחקרה את מעמקי ים־סוף. הלה העמיק צלול וטבע. מומחים מייחסים תופעה זו לקליטה מוגברת של החנקן שבאוויר הדחוס עליידי רקמות הגוף.

סכנה אחרת טמונה בעליה מהירה ממעמקים אל פני המים. מעבר פתאומי כזה מאזור־לחץ אחד למשנתו עלול להביא לשיתוק

ז'אק קוסטו צולל בעזרת "ריאה המ"ים" לעומק ארבעים וחמישה מטר. רים, 3500 צלילות ביצעו קוסטו וחב"ריו בשנה אחת.

בעזרת מסך־הדיו שהוא מפריש, והנכנע רק לאחר שאין מרשים מרדוף אחריו, על דג־המחט המסוכן, שתופשים בו בקצה מחטי האורך.

אך יותר מכל מדברים סרטיהם ותצלומיהם, שהצעידו את מדע הקר־האוקיאנוס בצעדי ענק קדימה. לאחרים משמשות התמונות כזכר לנפלאות שראו, ואילו לז'אק קוסטיו וחבריו התמונות עצמן, שצולמו במעמקי הים, הן הן הפלא הגדול של ימינו.

קורס למחקר הדיג באיסטנבול ובעיות הדיג בארץ

ששה שבועות נמשך באיסטנבול קורס בינלאומי למחקר הדיג, שנערך ביזמת ארגון המזון והחקלאות של האומות המאוחדות. הוזמנו כל ארצות מזרח ים התיכון, אולם נציגי ארצות ערב לא הופיעו. כן לא הגיע שום נציג של יוון. כנציג יוגוסלביה השתתף ד"ר קרלוביץ מהמכון האוקיאנוגרפי של ספליט, וא. בן טוב נציג התחנה לחקר הדיג הימי בישראל. עיקר השומעים היו התורכים, עובדי המכון ההידרוביאולוגי של איסטנבול, אנשי האדמיניסטרציה של המחלקה לדיג המקומית וכן וטרינרים אחדים ומהנדסים המועסקים ע"י משרד התעשייה והמסחר של תורכיה. שפת ההרצאות היתה אנגלית ובחלקה גרמנית. המרצים גויסו בעיקר מבין שורות המומחים, המועסקים כעת בתורכיה מטעם האומות המאוחדות. נוסף להם הוזמנו הוקרים אנגליים.

אברייגוף ואף למוות. עליכן חייב הצולל להקפיד בעלותו, ולשהות בכל אזור־לחץ זמן מסוים לפני שימשיך לעלות. לאחר נסיון רב חוברו טבלות מיוחדות המכוונות את הצולל בעלייתו, אף הצלילה למעמקים הייבת להיעשות בהדרגה. עם כל צלילה נוספת אפשר להעמיק יותר, כדי לחסן את הגוף ולהרגילו ללחץ.

סכנה נוספת, שאינה תלויה באדם, צפויה מדגי־הטרף למיניהם, אף כי במראיהם מטילים הם מורא רב, הנה במעמקים מתייחסים הם בהשדגות ובתכססנות כלפי האויב הנראה להם כדג בעל שני גבות. לעתים הם מראים אף סימני פחד מפניו. מעניין, שעל פני מים משגיחים דגי־הטרף באדם ממרחק רב ומתקפצים אותו. לשם הגנה בסניהם מצטייד האקואלנגאי במקל עבה המסומר בקצהו.

את סרבית ההקירות והצילומים במעמקי הים מבצע ז'אק קוסטיו בעצמו, בעזרת קבוצת הוקרים. לפני כשנתיים יצא הקפיטן על סיפון "קליפסו", שהותקנה למטרה זו, אל אי אלמוגים שומב שבאוקיאנוס ההודי, הנקרא "אבו לאט", שם הקים את מחנהו התחיל צולל ומצלם בעזרת אנשיו. מזון וציוד סופקו להם מאסמרה שבאיתריאה ומג'אדה שבערב הסעודית. רבות ונפלאות גילו שם הוקרים, ורבים סיפוריהם על המקום. יודעים הם לספר על הים השקט ללא תנועה, שפעמיים ביום (בבוקר ובערב) מתגעש הוא בתנועת שעת האכילה של הדגים. הדגים הגדולים רודפים אחר הקטנים, בולעים וטורפים בהם; מעל הגות צפרי־טרף (פאליקאנים), הצוללות וצדות אף הן, מספרים הם על כוכב־הים הערום הנמלט

(ציור חנה שורץ)

נהף בירקון

ח'אביב נקראח למלא חפקידה בימאות

(עם האספה הכללית ב'11 באפריל)

1000 עובדים בנמלי תל'אביב יפו, כ'4.000 בני'נוער ותלמידי בתי הספר בת'א המתאמנים בימאות — זהו הימי המרוכז סביב סניף הח'יל בתל'אביב.

אולם, לצערנו, אין הכוח הימי הזה ניכר במוסדות המחליטים והמבצעים בחבל הימי לישראל. יבואו על הברכה כל אלה אשר פועלים למען הימאות והימאים, ברם אין הח'יל והימאים יכולים להתקדם בקצב הדרוש, כל זמן שאחד מופיע כנותן והשני כמקבל. כאן דרושה מוזגה שלמה של שני הגורמים ורק אז אפשר לקוות, כי הימאים שהם מבחינה מספרית כוח בלתי מבוטל, יתפכו גם לכוח מעולה מבחינה איכותית.

אולם נוסף לימאים עצמם, קיים עוד גורם שהוא אינו פעיל ואינו מיוצג במוסדות הח'יל, זאת היא תנועת העבר דת. ישנם אמנם כמה שמות של אישים המופיעים כיחידים, ברם מוסדות ההסתדרות אינם מיוצגים בהם. אותו הדבר גם ביחס למוסדות כלכליים וציבוריים אחרים.

עד כאן המדובר הוא בבעיות ארגוניות. אולם קיימת גם בעיית הכיוון בחינוך וההדרכה בנוער לימ. אין זה סוד, כי עם כל המאמצים בשטח ההכשרה המקצועית, אין מור"גשת זיקה לימאות כיעוד. הדגש הוא בתועלת הפרופסור נלית, וכאן טמונה סכנה מרובה לעתידנו. אם לא נצלית ליצור גרעין אידיאליסטי חזק, הרי כל קוניונקטורה טובה ביתר ענפים או משבר כלכלי בספנות יכולים לרוקן את הצי שלנו מכוח אדם.

זאת היא בעיה שצריכה אולי לתפוס את מקומה בועידה הארצית שתתקיים בחודש מאי בחיפה. ברם הסניף הגדול ביותר בתל'אביב חייב להגיד דברו ולהתחיל במעשה.

פנחס גל

תנובה

המכסיר הראשי
להספקת
תוצרת חקלאית
בארץ

המשרד הראשי: תל'אביב. רח' לילינבלום 44

החלו במדידה לקראת הקמת נמל באילת

עבודות המדידה לקראת הקמת הנמל החדש באילת החלו בימים האחרונים. בשלב ראשון עוסקים במדידת השטח במרחק ק"מ אחד מדרום לנמל הקיים. כן בודקים את קרקע הים במקום המיועד לנמל.

ההפרעות הזמניות לא יעכבו בעד פיתוח הנמל הקיים והקמת הנמל החדש — אמר ב. פראדקי, מנהל אגף הנגב והערבה במשרד הפיתוח. הוא מסר כי כבר הוקמה חברה בהשתתפות הממשלה וחברת "אבן וסיד", להפקת ועיבוד אבני השחם, הנמצאות בכמויות גדולות בסביבות המקום. כן נתברר, שתול הזכוכית בסביבה הוא מטיב משובת.

כן החלו העבודות בהכשרת שפת הים לחוף רחצה. לפי התכנית ינוקה השטח ויוקמו מקלחות ובית קפת. על שפת הים יינטעו עצים ויישתל דשא.

ישוב חקלאי חדש בדרך מאילת לעין חוצוב יוקם בקרוב. לאחר שבשני קידוחים בסביבה נמצאה כמות מים ניכרת.

..חברה ישראלית לבניית נמלים" חברה מהנדסים ישראלית לתכנון ובנייה של נמלים, מבדוקים, מסלולי גלישה, סכרים ולביצוע עבודות מדידה ומחקר, שהיא ראשונה מסוגה בארץ הוקמה בימים אלה בחיפה על ידי שלושה מהנדסים חיפנים בשיתוף עם מהנדס מומחה בעל שם בינלאומי מארצות הברית א. גרנר.

ב ח ב ל ה י מ י ל י ש ר א ל

ב מ ר כ ז

מדיוני הוועד הפועל של החי"ל

בישיבת הוועד הפועל שהיתה ב־11.3.54 הוחלט לקרוא לוועידה הארצית של החי"ל ולקיימה כולה על האניה "ירושלים". נבחרה ועדה לארגון הוועידה בהרכב ה"ה י. אליאש, מ. סומרוק, י. שריר וד"ר צ. ברנדר — אגס אוסיצ'ו. הוחלט לאשר את הצעת תקציב ההכנסה לשנת 1954 בסך 340,000 ל"י ותקציב ההוצאה לשנת 1954 בסך 337,000 ל"י. הוועדה לארגון הוועידה

התכנסה לישיבתה הראשונה ב־28.3.54 בהשתתפות ה"ה י. אליאש, מ. סומרוק, י. שריר, ד"ר צ. ברנדר וב. פלדנקרייז. הוחלט: לקיים את הוועידה ב־13 במאי על סיפונה של האניה "ירושלים". להוציא לקראת הוועידה בדמיס חוברת "הבעיה הימית", שתכלול את דו"ח החי"ל. מאו הוועידה תקודמת וסקורות ודוחות מכל מפעלי הים בארץ (משרד התחבורה. מחלקת הדיג, צים" ויתר חברות הספנות. הנמלים. איגוד הימאים וכ"י). מספר הצירים לוועידה נקבע כדלקמן: לתל-אביב — 46 ציר, לחיפה — 30 ציר, למושבות — לפי מספר החברים שבהן, ולישובים החקלאיים — ציר אחד לכל ישוב. ספרות-ים לנוער

יצאה החוברת הראשונה של הספרית הנ"ל בהוצאת החבל הימי לישראל. חוברת הספרית תופענה בקרב התלמידים הלומדים ימאות בבתי הספר היסודיים ברחבי הארץ. הספרית תוציא אחת לחודש חוברת-סיפורים ימיים. מערכת הספרית מורכבת מה"ה: י. אברמוביץ, י. חלף ומ. תמדי.

טורי הרשת לשעורי ערב

של עיריית תל-אביב—יפו קיבלו על עצמם הפצת האלכום הימי בקרב תלמידי האולפנים ושעורי הערב לעברית. מבחר סיפורי-ים

הפצת הספר "מבחר סיפורי ים", שהודפס ע"י סניף החי"ל באפריקה הדרומית והועבר למרכז החי"ל, נמשכת בהצלחה. ארגון והסברה

נערכו פגישות עם ועדי העובדים במקומות עבודה חשובים בענין השתתפות חבריהם בחי"ל, ביניהם ועדי עובדי המדינה בקריה, קופת חולים, עובדי צה"ל, הוועד הפועל של ההסתדרות וכ"י. כן נתקיימה הרצאתו של ד"ר צ. ברנדר בארגון חברי ההגנה, מעדן הדרום בתל-אביב ובמועצת עמק הספר ככפר ויתקין.

המוסד המרכזי להדרכה ימית

שיוט, יום הים" ב-26 במאי

הוחל במצב בהכנות לשיוט החוף בתשי"ד. מטה השיוט קבע את תאריך השיוט בכ"ג באייר — 26 במאי, ב"יום הים". הזינוק ייערך בנמל הקישון. כמספק השיט נבחר רב החובל י. סודולי. כשופט ראשי א. אלטמן.

יום עיון לטורי הימאות בפסח

במסגרת ימי העיון הקבועים לטורי הימאות בבתי הספר היסודיים, הנערכים אחת לשבועיים, נערך יום עיון ב־25 במרץ ובחזהים פסח ייערך יום העיון בחיפה בתכנת מורחבת: ביקור באניות הסוחר הישראליות מלווה הסברים, הרצאה על הדיג הישראלי, הרצאה פרטנית וכ"י. בטיחות בהפלגות

בפגישה בין באי כוח משרד התחבורה — מחלקת הספנות — לבין הוועדה המקצועית של המוסד נקבעו הכללים להבטחת הבטיחות בהפלגות. שיוט אזורי בדרום

ב־10.4.54 ייערך במסגרת השיוטים האזוריים, המתקיימים אחת ל־3 חדשים חליפות בצפון הארץ ובדרומה, השיוט האזורי בדרום, שיארגן ע"י "זבולון". בשיוט ישתתפו כ־12 סירות מפרש.

בוועדה המקצועית והמשקית

נדונו בישיבותיה האחרונות שאלות המשק, אושרו הקצבות לאגודות לרכישת מערכי מפרשים ולתיקונים שלא יצאו לפועל בשנת 1953. כן קבעה הוועדה את ציוד החובה, שעל סירת מפרש לקחת עמה, בהפליגה בים. ועדת בתי הספר

דנה בישיבתה האחרונה בדרכים לשיפור ההדרכה המעשית וקבעה תכנית לביצוע מפעלים בבתי הספר לקראת "יום הים". הוצאת ספרות

המהנדס ד. יצחקי סיים זה עתה את תרגום ספר על טרמור דינמיקה, שיימסר בקרוב לדפוס.

מדיוני הוועד הפועל של המוסד להדרכה

ב־29.3.54 היתה ישיבת הוועד הפועל בראשותו של י. שריר. נדונו שאלות המפתח לחלוקת התקצבות הישירות לאגודות ועניני שיוט, יום הים, הוחלט לחזור ולדון בשאלת המפתח בישיבת הקרובה, שתתכנס כעבור שבועיים.

ב ס נ יף ח ל א ב י ב

מסיבת פורים

ב־21 במרץ נערך ע"י הסניף גשף פורים בבית הימאים. קהל מוטנסים רב, ידידים ותורמים, מילא את האולם. פתח ד"ר צ. ברנדר בדברי הסברה על מפעליו ותפקידיו של החי"ל, בתכנית האמנותית השתתפו מ. גור, א. גרובסקי, א. רודנסקי והזמרת אירנה מוסטרובי, שהל בילה בנעימים ערב נאה. תערוכת ציורי ים

ב־16.3.54 נפתחה בבית הימאים תערוכת רישומים ואקוורלים של הצייר שמעון צבר על הנושא "ים ונמל". דברי הסברה נשמעו מפי הצייר א. גלעדי בשם המרכז לתרבות וחינוך של ההסתדרות העובדים ומפי גילה כהן מהמויאון בתל-אביב. התערוכה תהיה פתוחה שבועות מספר.

האספה הכללית של סניף תל-אביב

תהיה ב־11 באפריל בבית הימאים. באספה ייבחרו מוסדות הסניף, המועצה, הוועד וכ"י.

הכינוי לוועידת החבל הימי לישראל ב־13 במאי

עפ"י הצעת ועד הסניף נבחרו ע"י ועדי העובדים במקומות עבודה שונים נציגים חדשים למועצת הסניף. עד כה נבחרו: חיים בונה — תחיל; גדעון שלכהיים — המשביר המרכזי; יעקב בלבן — הארגון; אברהם גוטספורט — עירית תל-אביב; אברהם למברג — חב' החשמל; א. ברניטן — נמל ת"א; י. יזרעאלי — בנק לאומי לישראל; מר אררה — בנק א"י לדיסקונט. כן נבחר שמואל לאפשטיין, מנהל בית הספר ברמת יצחק, כחבר המועצה.

ב ס נ י ף ח י פ ה

ארגון והסברה

פעולת התרמה נרחבת נעשתה בימים האחרונים בסניף חיפה בהשתתפותו של חבר וועד הפועל, מר צבי ליברמן, שהתנדב לפעולה זו משך זמן מסוים בחיפה, לאחר שהעביר פעולה דומה בתל-אביב. היו פגישות עם ועדי העובדים של "נשר", פועלי הנמל, "שמן", "אתא", "וולקן", "פניציה", טלליבונה וכו' וכולם הבטיחו תמיכתם. ועד פועלי נמל חיפה הודיע ע"י מזכירו א. צוקרמן על הצטרפות 1200 חבריו הקבועים לשורות החייל. ביקורי אורחים

ד"ר ה. הול, יו"ר איגוד הכנסיות למען בתי ימאים בניו יורק, הנמצא בסיבוב בארצות שונות בעולם לחקירת התנאים הסוציאליים של בתי ירדי ים שונים, הגיע ארצה לביקור של יומיים ונתקבל ע"י ראש עיריית חיפה א. הושי ומ. פיטרק, יו"ר החייל בחיפה, האורח ביקר בבית הספר הימי, בגמל ובבית יורדי הים וקיבל הסברים מלאים על פעולותינו הימיות. לכבוד האורח נערכה מסיבת צהרים בבית ירדי ים בנוכחות חברי ועד הסניף ועסקני החייל, דברי ברכה נאמרו ע"י היה"מ. פומרוק, זאב הים וא. רוזנפלד, יו"ר לשכת הספנות. האורח השיב בדברי הערכה על פעולות החייל.

כן טבקר בארץ הקומנדל ב. כהן מהוג ידידי החייל בניו יורק, שסייר במפעלי החייל בחיפה והבטיח עזרתו גם להבא.

בבית יורדי ים (סקירה לחדשים ינואר-מרץ)

נתקיים בירור על ניהול הבית בשיתוף עם איגוד הימאים. עם גמר הדיונים וחתימת הסכם בין החייל לבין איגוד הימאים תורכב ועדת בית משותפת ויתודשו הפעולות התרבותיות ומפעלי הבידור לימאים. כן עומדים לחדש את שידורי "קול ישראל" המיועדים לימאים ומימאים.

הוחלטה הנהלת המסעדה והמונזן שינוהלו מעתה ע"י בעלי המסעדה בסיקה מלא של ועדת הבית. הוחל בשיפוץ יסודי של הבית.

נעשים סידורים להעברת הדרי הלינה לרשות ועדת הבית.

במועדון הימי והכלכלי של הבית

במסיבת השבועית הרצה ערד ז. ארגמן על הנושא — קשרי מסחר עם ברית המועצות. הודה למרצה מר הטיס. במסיבת השמינית דיבר ש. הגדוס. מנהל הלשכה המטאורו-לוגית לימאות בנמל חיפה על הנושא: התפתחות המטאורולוגיה הימית בישראל. הודה למרצה רב החובל זאב הים. המסיבה התשיעית תוקדשה להרצאתו של ו. פ. צייס. קונסול ארצות הברית בחיפה, על הנושא — סקירה על הכלכלה בארצות הברית, דברי תודה אמר למרצה א. רוזנפלד. במסיבה העשירית הרצה אפרים אילין, יו"ר מועצת המנהלים של מפעלי קיור פרייור לישראל בע"מ על סיכויי פיתוח תעשיית כלי רכב בישראל. המסיבות מתנהלות בראשותו של מ. פומרוק, יו"ר המועדון.

הגרלת פרסים

זה מקרוב נערכה בבית ירדי ים הגרלת פרסים לתורמים למפעל העממי של החייל. ועדת התגרלה היתה מורכבת מה"ה י. אזולאי, נשיא בית המשפט המחוזי בחיפה. י. גלבוע, יו"ר אגודת העתונאים בחיפה ומ. פומרוק, יו"ר ועד החייל בחיפה. הוגרלו 3 כרטיסי אניה לנסיעה לאירופה באניות "שהם". זכו המספרים האלה: 0424 ע"ש מנחם שרייבר, רחוב תבור, חיפה; 0284 ע"ש משה אשל, רחוב שפירא 10, חיפה; 0175 ע"ש עובדי קופת חולים, חיפה. עם סיום התגרלה הביע השופט י. אזולאי בשם החייל את הודתו ל"שהם".

בסניפי החייל בחו"ל

באפריקה הדרומית

ערב החייל במיוזנברג

קהל רב נכח בערב החייל, שאורגן ע"י החבל הימי לישראל, סניף קייפטאון, במיוזנברג.

גורדון יפה, יו"ר וועד המרכזי של החייל באפריקה הדרומית, קידם בברכה את האורחים ועמד על חשיבות הפעולה הימית בישראל. הנואם הדגיש את ערך הנתיב הימי מאפריקה הדרומית לאילת וציון כי על יהדות אפריקה להתרכז מסביב לשאלה נכבדה זו.

ש. כהן, שליח מישראל ומנהל הסמינריון למורים עבריים, דיבר על הנושא: "הים בישראל בעבר ובהווה". עם תום ההרצאה הוצגו סרטים ימיים.

הוקם סניף החייל בבוקסבורג

המוסדות העבריים המאוחדים כינסו מסיבה ליסוד סניף החייל במקום.

ט. קלוץ, יו"ר המוסדות, פתח והציג את עסקני החייל היה"מ. צ'ין, סגן יו"ר וועד המרכזי של החייל באפריקה הדרומית ויו"ר החייל ביוהנסבורג וב. סטולסון, סגן יו"ר החייל ביוהנסבורג וחבר וועד המרכזי האורחים הביאו את דבר החייל בפני הקהל. בוצעה תכנית אמנותית והוצגו סרטים ימיים. הגב' ר. גרין נעלה את המסיבה בדברי תודה לאורחים. לבסוף נבחר ועד הסניף בן 15 איש.

— זיגמונד שטיין נתמנה מזכיר-ארגון של החייל באפריקה הדרומית. בתוקף הססידו יבקר ברחבי המדינה, יארגן את הסניפים ויקים סניפי חייל חדשים. בשנת 1948 שרת בצה"ל במסגרת מח"ל.

— סם לויין, המזכיר הכללי של נציגות הפדרציונית הציונית של אפריקה הדרומית בישראל, נבחר עפ"י החלטת וועד המרכזי של החייל בדרום אפריקה, כחבר מרכז החייל בישראל.

ביוהנסבורג

מר אליעזר ארגוב, מנהל "קול ציון לגולה", העושה כעת באפריקה הדרומית, מקדיש מזמנו לפעולה למען החייל במקום. מר ארגוב השתתף בישיבת ועד הסניף, בה לקחה חבל משלחת וועד המרכזי מקייפטאון בתורכב היה הרב הראשי י. אברמס, גורדון יפה ומ. בן-אריה וכן הרב ד"ר מ. ויילר, נדונו בעיות השתתפותה של הפדרציה במפעלי החייל, ב"ד במרץ הופיע מר א. ארגוב באספה פומבית ביוהנסבורג, בה הרצה על בעיות הימאות בארץ ופעולותיו של החייל. הקהל הרב, שמילא את האולם, עמד תחת רושם נאסר והודה לו בתשואות חמות.

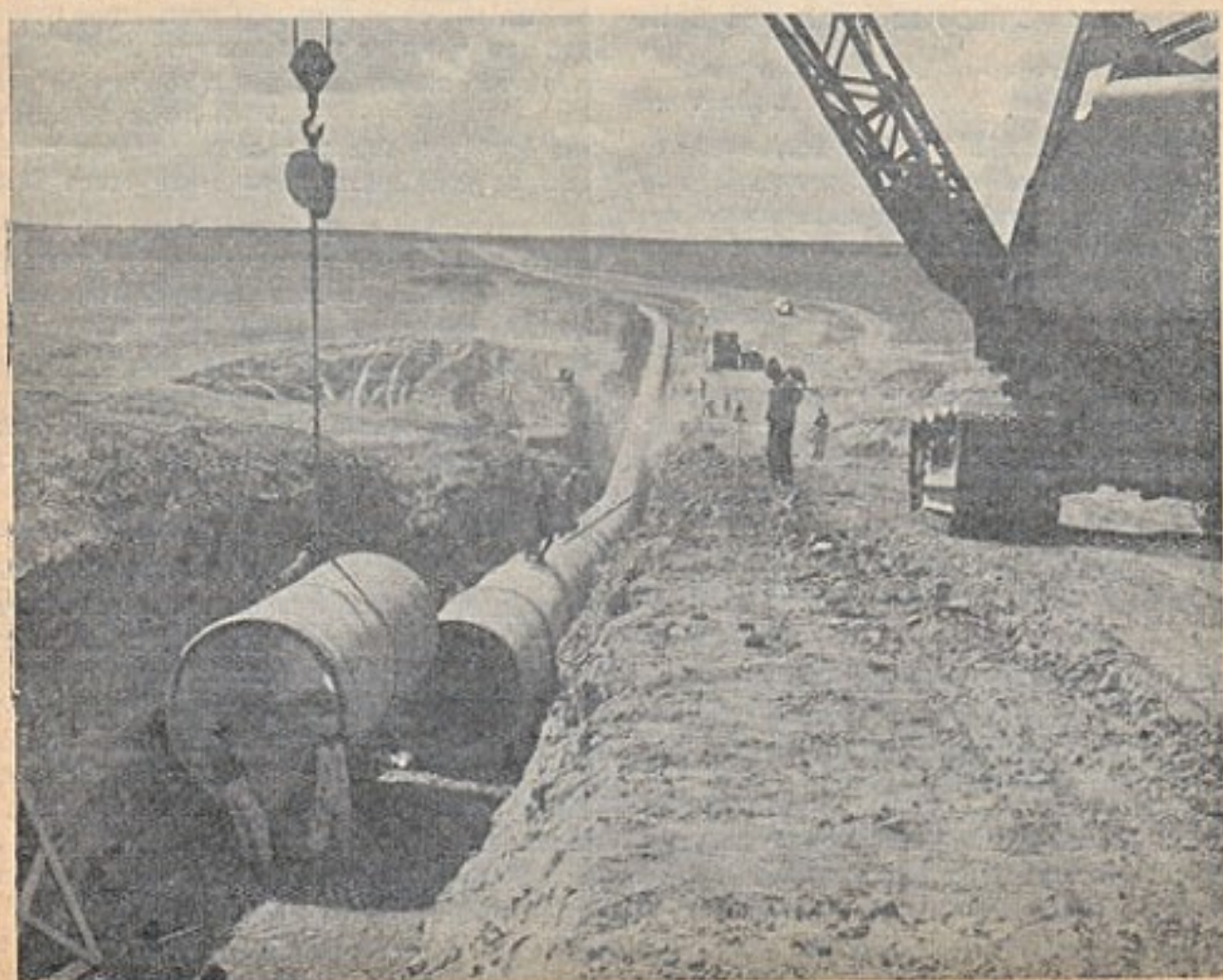
חברה קבלנית לבנין

צבי סבירסקי ושות' בע"מ

המשרד; רמת-גן, רחוב ארלוזורוב 10, פנת המעגל

מקורות חברת מים בע"מ
חברת המים הלאומית בישראל

המשרד הראשי: רח' אלנבי 101, חל'אביב, ח.ד. 2704, טל. 8-76445

אחים גולדשטיין

חברה לשיכון ופיתוח בע"מ

החברה בונה ומוכרת דירות, חנויות ומשרדים בבתים משותפים ובונה שכונים עממיים

*

לחברה בתי תעשייה לעבודות הנגרות, המסגרות, המרצפות וכד.

רמת-גן, רחוב ביאליק 45 — טלפון 7261

«חמת» בע"מ — מפעלי מתכת

שטח התעשייה בחולון (אזור), טל. 9433, 9431, ת. ד. 1944, תל-אביב.

ביתח"ר הגדול והחדיש לייצור של:

ארמטורות סניטריות

ברזים, בטריות לאינסטלציה, שסתומים לבנין ולהשקאה ומחלקת צפוי כרום ניקל.

מוצרי פרזול לדלתות ולחלונות

צירים ישרים, כפוסים ומתרוממים, סומלים וצירי "טע", מנעולי לחץ, מריצות, יפונקות, דליים וכלי עזר שונים לעבודות בנין.

מסמרים וחוטטים • קונסטרוקציות ברזל • מיכלים ודודים • ציוד תעשייתי

ח. מ. ה. ביח"ר לכלי שולחן מניקל, כסף בלתי מחליד ונירוסטה.

פטרולנו בע"מ

שולחת את ברכותיה הלבביות לכל לקוחותיה

להג הפסח — חג החרות

ומאחלת להם חג שמח

המשביר המרכזי

חברה קואופרטיבית להספקה של
העובדים העברים בארץ-ישראל
בע"מ

תל-אביב

ח' פ' ה'

ירושלים

*

המוסד המרכזי להספקה של
התנועה הקואופרטיבית בישראל

בנק הפועלים בע"מ

נוסד בשנת 1921
תל-אביב

משרד
רח' אלנבי 126

המשרד הראשי
רח' מונטיפיורי 21

סניפים

צפון ת"א, יפו, קרית-שלום, חולון, בתים,
בית-דגון, רמלה, לוד, באר-שבע

כל עסקי בנק בתנאים נוחים
קשרים בנקאיים ענפים בחו"ל

העברות וגובינא ככל חלקי הארץ
באמצעות הסניפים וקופות המלוה
של העובדים שברחבי הארץ

אהרן רוזנפלד

סוכן אניות

עומד לשרות הקהל המסחרי בכל
עניני הובלה ימית

חיפה — ת.ד. 74 — טלפון 4241/2

סניפים:

תל-אביב-יפו — טלפון 66879, ת.ד. 305
ירושלים — טלפון 3451, ת.ד. 1357

למר פ. גל

ברכות מאליפות ומזליטוב

לנשואי בתו **רות** עם בחיל

החבל הימי לישראל
המרכז וסניף ת"א

שירותי אגד-אשד

מקשרים למעלה מ-800 נקודות
ישוב מים עדי ים ומדן ועד
אילת.

צי של 1125 מכוניות משרת את
ישובי המשלט, מעברות
וישובי עולים.

מכוניות אגד-אשד ה"שירות"
הבין-עירוניות הן נוחות ומתירות
— מחלקת חבילות מבית השולח
לבית המקבל.

אגד

(א.ש.ד.)

מקשר ישובי ישראל